

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINJEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečno a naročnina 6.— Rr, za inozemstvo 15.20 Lir
IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglašje iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
Računi pri pošto čekovnem zavodu:
Ljubljana štev. 10-351
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

G'inglesi ricacciati dal Mediterraneo

La battaglia navale di Pantelleria e nel Mediterraneo orientale dimostro nuovamente la superiorità delle forze dell'Asse

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 17 giugno seguente bollettino di guerra nr. 749:

Le operazioni delle truppe dell'Asse in Marmarica proseguono favorevolmente: nella zona di Acroma e di El Adem posizioni fortificate accanitamente difese sono state conquistate dopo duri combattimenti. Il bottino fatto nella azione che ha portato alla conquista di Ain El Gazala e finora accertato ascende a 224 tra carri armati e autoblinde, 85 cannoni varie centinaia di automobili e catturati. I prigionieri già affluiti ai campi di concentramento superano i seimila.

L'aviazione ha bombardato il porto di Tobruk e abbattuto tre Curtiss. Formazioni aeree hanno attaccato di giorno e di notte

la attrezzatura bellica di Alfar e Micabba centrandone gli obiettivi. Un nostro velivolo non ha fatto ritorno.

Aviatori tedeschi hanno distrutto nei pressi della isola di Linosa un apparecchio britannico il cui equipaggio è stato catturato.

Nel tratto di mare del canale di Sicilia dove si svolse la vittoriosa battaglia aeronavale che prenderà il nome di Pantelleria sono state raccolte alcune centinaia di ufficiali e marinai inglesi appartenenti alle navi da guerra e mercantili incendiate o affondate, tra essi un centinaio sono più o meno gravemente feriti. Il convoglio nemico proveniente da Alessandria e composto di circa 50 unità già attaccati dall'aviazione italiana e germanica mentresì dirigeva su Malta, accertata la presenza di una nostra poderosa squadra da battaglia che gli muoveva incontro nelle acque di Creta, invertiva la rotta rinunciando al tentativo di giungere a destinazione. Mentre ripiegava celermente sul posto di partenza veniva nuovamente attaccato dall'aviazione che gli infliggeva altri gravi colpi. Le perdite complessive subite da tale convoglio si possono così riassumere: ad opera dell'aviazione tedesca quattro tra incrociatori e cacciatorpediniere e numerosi mercantili affondati. Molte altre navi colpite e danneggiate inoltre un incrociatore colato a picco da sommergibile germanico. Per parte dei nostri aviatori un cacciatorpediniere affondato cinque incrociatori e quattro piroscafi gravemente danneggiati.

sta bili večkrat zadeti in sta se umaknili iz borbe. Ob 7.17 je nastala velika eksplozija na drugi križarki in kmalu nato se je ladja potopila. Ostanke pomorske skupine so manevrirali kakor so znali in vedeli, da bi prišli izven strelnega območja ter se niso menili za zaščito zadetih parnikov. Sovražne edince so moge samo še pokrivati z meglo morje. Kmalu po 10. uri je bila zadeta petrolejska ladja, ob 11.30 pa

je druga cisternska ladja zletela v rak. Preden se je hrušč polegla je eksplozirala še parnik, natovljen z municijo. Od tega trenutka naprej so se nudili fantastični prizori. Smrt je kosila na morju, solnce je bilo navpično nad bojiščem, bitka pa je ponehala. Zopet je zavladal mir na morju in naše ladje so se s slavo vrnile na oporišča.

Uspešna zaščita po italijanskih lovcih

Značilni prizori o važnosti in učinkovitosti letalske zaštite pomorskih sil v borbi

Operacijsko področje, 19. jun. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani.) Moramo poročati o nekaterih prizorih, ki so najbolj značilni o važnosti in učinkovitosti letalske zaštite pomorskih sil v borbi. Junaka tega prizora sta bila dva italijanska lovca, ki sta od zore do mraka dne 15. junija spremljala 7. pomorsko divizijo in jo ščitila pred morebitnimi letalskimi napadi. Divizija, ki je sestojala, kakor javlja vojno poročilo št. 748, iz križark »Eugen Savojski« in »Montecuccoli« ter petih rušilcev, je odšla na morje v borbo, da bi zaprla pot do Malte angleškim edincem, ki so se ognile napadom letal dne 14. t. m. in se skušale za vsako ceno doseči otok Malto. Obe sovražni nosilki letal sta zapustili bojišče in se odpravili poškodovani nazaj v Gibraltar. Kraj, kjer naj bi predvidoma pomorska bitka potekala, je bil v območju angleških torpednih letal in bombnikov z Malte. Gotovo je bilo, da bodo letala skušala podpirati svoje pomorske sile in napadati naše sile. Toda piloti 116. italijanskih lovskih letal, ki so z višine stražili ves dan naše pomorske edince, so onemogočili z vrsto

našlih in preciznih intervencij sleherni sovražni napad.

Medtem ko sta križarki »Montecuccoli« in »Eugen Savojski« opravljali s pomočjo topov s sovražnimi edincem, je njuna pododka z zadovoljstvom videla, da so njih letalski tovariši že na delu. Angleška torpedna letala, izvidniki in bombniki so se večkrat v teku dneva skušali približati našim ladjam ter jih napasti, toda vedno so se piloti naših »Re 201« in naših lovcev »Mackie«, »C 202« in drugih naših lovskih letal vrgli z višine na hrbet napadalcem ter jih obstrlevali s strojnimi in jih prisilili k umiku. Sestreljenih je bilo 7 torpednih letal in 4 bombniki ter izvidniška letala. Nadaljnjih 6 je bilo z uspehom obstrlevalnih. K tej zmagi je posebno učinkovito prispevala skupina lovcev pod poveljstvom podpolkovnika Quarantottia. Ta skupina je v kratkem času sestrelila 5 torpednih letal in 1 sovražno dvomotorno letalo. Zvečer so je 7. pomorska divizija po zmagoviti borbi vrnila na oporišče, ne da bi ji angleško letalstvo zaradi posega naših lovcev moglo prizadejati najmanjšo škodo.

Angleži pregnani s Sredozemskega morja

Pomorska bitka pri Panteleriji in v vzhodnem delu Sredozemskega morja je znova dokazala premoč sil Osi v Sredozemlju

Glavni stan Italijanskih oboroženih sil je objavil 17. junija naslednje 749. vojno poročilo:

Operacije osnih čet v Marmariki napredujejo ugodno v območju Akrome in El Adema. Utrjene in ogrožene branjene postojanke so bile zavzete po trdih bojih. Vojni plen akcije, ki je privedla do zavzetja Ain el Gazala je narasel, kolikor je bilo doslej ugotovljeno, na 224 oklopnih in blindiranih avtomobilov, 85 topov in več sto motornih vozil. Ujetnikov, ki so bili že prevedeni v taborišča je nad 6000.

Letalstvo je bombardiralo pristanišče v Tobruku in sestrelilo 3 Curtisse. Letalski oddelki so podnevi in ponoči napadli vojaške naprave v Alfaru in Mikabi ter pri tem obstrlevali razne objekte. Eno naše letalo se ni vrnilo.

Nemški letalci so uničili okrog otoka Linose angleško letalo, čigar posadka je bila ujeta.

Na morju ob Sicilskem prelivu, kjer je potekala zmagovita letalsko-pomorska bitka, ki se bo imenovala po Panteleriji, je bilo pobranih nekaj sto angleških častnikov in mornarjev, z vojnih in trgovskih ladij, ki so bile zazgane ali potopljene. Med rešenci je okrog 100 bolj ali manj tekoče ranjenih. Sovražni konvoj, ki je prihajal iz Aleksandrije in je bil sestavljen iz okrog 50 enot, je potem ko je bil napaden od italijanskega in nemškega letalstva med vojnjo proti Malti in je zapazil naš močan bojni oddelk, ki se mu je približeval v vodah okrog Kreta, obrnil smer in ni niti poskušal priti na mesto, kamor je bil določen. Ko se je naglo vračal na kraj odhoda, je bil znova napaden od letalcev, ki so mu prizadeali nove hude udarce.

Celotne izgube tega konvoja se lahko označijo takole: Nemško letalstvo potopilo 4 križarke odnosno torpedne rušilce in številne trgovske ladje. Mnoge druge ladje so bile zadete in poškodovane, razen tega pa je bila ena križarka zadeta v polno od nemške podmornice. Posebej so naši letalci potopili en torpedni rušilec in težko poškodovali pet križark in štiri ladje.

Rim, 18. junija. s. Širokopotezni manevri angleške mornarice z uporabo številnih sredstev, ki je bil tvegan, da bi se Malta, ki je izstradana z več mesečno tesno letalsko-pomorsko blokado, se je zaljubljuj z najpopolnejšim neuspehom. Dne 12. t. m. sta dve močni sovražni pomorski skupini sestojeli prva iz nad 30 edince, med katerimi so bile ena bojna ladja, dve nosilki letal, številne križarke in rušilci in kakih 10 parnikov, druga sestojela iz 55 bojnih in trgovskih ladij, krenili z Atlantika, oziroma iz Aleksandrije proti osrednjemu Sredozemskemu morju. Nagli in natančni podatki naših izvidniških letal in podmornic so omogočili izvedbo hitre postrojbe naših letalsko-pomorskih sil ter razvoj dvojnega manevra v svrhu prestraženja obeh sovražnih konvojov. Skupina iz vzhoda, ki so jo naši izvidniki opazili in zasledovali ves dan dne 13. t. m. in katero so v množicah postrojbe podmornice učinkovito napadle v noči na 14. t. m. in ki je bila decimirana od italijanskih letalskih sil južno od Sardinije dne 14. t. m., je bila končno z drznim nenadnim manevrom napadena ob zori dne 15. junija južno od Pantelerije od naše 7. pomorske divizije, ki jo sestavljajo lahki križarki »Eugen Savojski« in »Montecuccoli« ter rušilec »Vivaldi«, »Orion«, »Malocello«, »Ascar« in »Premuda« pod poveljstvom divizijskega admirala Alberta iz Zare.

V pomorskem spopadu, ki je sledil, so se odigravali dramatični prizori zaradi majhnih razdalj, zaradi silovitosti streljanja, obilne uporabe umetne megle, s katero se je skušal sovražnik zakriti pred streljanjem našega topništva in zaradi neprekinjenih intervencij letal z obeh strani. V borbi, ki se je zavlekla od prvih opoldanskih ur, je sovražnik izgubil eno križarko in dva rušilca, tri druge ladje sovražnika pa so bile poškodovane s strelji iz naših križark, dočim je eno križarko in dva rušilca torpediral rušilec »Malocello«. Z intervencijami letal osi je bila zmagaja še bolj popolna. Številne trgovske ladje konvoja so bile potopljene. Številni brodomolci z bojnih in trgovskih ladij, ki smo jih rešili, pričajo o hudih izgubah sovražnika.

Našim edincem, ki jih je nekaj projektivlov zadelo, je bila prizadejana neznatna škoda. Samo en rušilec je bil hudo zadet, kakor javlja vojno poročilo.

Bolj bolečo izgubo ene križarke smo imeli na vzhodnem delu bojišča v teku manevra, ko je bilo treba preprečiti prehod velikega konvoja prihajajočega iz Aleksandrije. Uspeh pa ni bil nič manjši. Sovražnik se je umaknil iz borbe, vendar za ceno opustitve smotra, zaradi katerega se je odpravil na pot po dolgi in podrobnih pripravah. Dne 14. t. f. je odšla naša bojna eskadra takoj, ko je bila obveščena o navzočnosti konvoja iz vzhoda, da bi ga prestregla v osrednjem Sredozemskem morju. Sovražnim izvidniškim letalom je uspelo

ponoči najaviti naše edince. Takoj je bila prekinjena pot konvoja proti Malti in ko ni bilo naslednjega jutra nobenega dvoma o nevarnosti od strani naših pomorskih sil, so vse sovražne ladje krenile naglo nazaj proti Aleksandriji.

Naša oblast na Sredozemskem morju je bila s tem ponovno neoporečno dokazana z dejstvi. Dvojna nagla intervencija naših letalsko-pomorskih sil je z odločno in skladno akcijo ter s tesnim sodelovanjem letalskih oddelkov in nemških pomorskih sredstev preprečila sovražniku izvedbo manevra v največjem slogu, za katerega je sovražnik razen velikih letalskih sil uporabil tudi raznovrstna, izredno številna zvižajna sredstva.

Dnevi junaštva in slave

Podrobnosti iz pomorske bitke pričajo o drznosti in hladnokrvnosti italijanskih letalcev

S fronte v Sredozemlju, 19. jun. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani.) S silnim napadom skupin višinskih bombnikov, strmoglavcev in torpednih letal ob 19. uri dne 14. t. m. na morju pred Bizerto je bil sovražnik hudo preizkušen. Istočasni napad naših napadalnih letalskih sil je končno prisilil večji del spremstva, da se je umaknil proti Gibraltarju z eno hudo poškodovano nosilko letal, eno zadeto bojno ladjo in z drugimi poškodovanimi bojnimi ladjami. Popoldne tega lepega dne zmagaja v slavo je morje v Siciljskem kanalu kazalo nedvomne znake značaja in obsega poraza, ki so ga utrpele sovražne pomorske sile, kakor pripovedujejo letalci, ki so se udeležili raznih napadalnih operacij dne 15. t. m. Na morju so plaval raznovrstni ostanke bomb in torpedov, razbitih ladij, brodi in rešilni čolni, za katere so se oprijemali brodomolci, žareči in kadeči se kraterji zažganih sovražnih ladij, sodi vseh velikosti, rešilni pasovi in raznovrstne posode z živem. Tudi brodomolci so nudili dramatično in tragično sliko svoje odiseje. Nekateri angleški brodomolci, ki so bili ujeti, so zmedeno izpovedovali. Bili so še pod morjo peklenjskih napadov naših letal. 48 ur so nas bombardirali brez odmora. Bili smo izčrpani in omamljeni od peklenjskega bombardiranja, je izjavil eden izmed ujetnikov. Moja ladja je zletela v rak in se je po nekaj minutah potopila. Zadeta je bila s torpedom. Jaz sem se lahko rešil s tem, da sem se oprijel ostankov transportne ladje, ki se je potapljala. Italijanski hidroplan me je nekaj ur nato rešil.

Takih prizorov je bilo mnogo. Neko naše letalo je bilo zadeto, ko je napadalo sovražnega rušilca. Junaški pilot je sam sprožil torpeda ter takoj nato je pa moral zaradi hudih poškodb na letalu pristati na morju. Sovražni rušilec je bil v polno zadet in se je v nekaj minutah potopil. To je bila ladja,

kateri je pripadal angleški mornar, ki ga je naš reševalni hidroplan kasneje rešil. Rešena je bila tudi posadka italijanskega letala. V teh dveh dneh najhujše bitke je bilo mnogo dogodkov, ki pričajo o srčnosti in drznosti in drznosti ter hladnokrvnosti naših junaških letalcev.

Operacijsko področje, 18. junija s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani.) Naša torpedna letala so v ponedeljek ob 17.15 srečala sovražni konvoj, ki se je vračal v Aleksandrijo in so ga napadla kljub lovem in protiletalski obrambi, ki je bila silna. Okrog trgovskih ladij je bilo več desetih rušilcev in križark. Za izvedbo napada so morala torpedna letala premagati silno oviro protiletalske obrambe z ladij in se zapletati v borbo z lovci. Neki naš oddelk dveh lovcev, katerega so napadli trije Spitfiri, je tako dobro streljal s svojimi strojnimi, da je en Spitfire eksploziral in izginil v vodi. Ostala dva sta se pa oddaljila in sta bila odeta z dimom, kar je pričalo, da sta se vnela. Napad na ladje je bil bliskovit; potem ko so sprožili torpeda so nastale velike eksplozije na dveh križarkah. Ena križarka se je močno nagnila. En rušilec je bil zadet v polno in se je po eksploziji potopil. Izvidniška letala, ki so odletela v vzhodni del Sredozemskega morja, so poročala o številnih rešilnih čolnih z brodomolci, ki so pričali o porazu angleške mornarice.

Bombniki in lovci so se izkazali do skrajnih mej svojih sil. Ponovno so dokazali svojega visokega duha, svojo pripravljenost in sposobnost ter zlasti svojo voljo do zmagae nad sovražnikom. Pod vodstvom svojih šefov in poveljnikov so italijanski letalci v akcijah, ki so bile do podrobnosti pripravljene, odnesli zopet na našem morju lovor zmagae nad ponosnim angleškim sovražnikom.

Bitka pri Panteleriji

predstavlja dan slave sedme pomorske divizije

Rim, 18. junija s. Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani z nekega pomorskega oporišča. V prvih urah dne 15. t. m. se je odprla ena najlepših strani v analih slave italijanske mornarice. Sedma italijanska divizija s križarko »Eugen Savojski«, ki jo je obkrožalo 5 rušilcev, se je napotila proti jugu. Ob 5. zjutraj je solnce obsijalo morje južno zapadno od Pantelerije. Ob 5.35 smo zagledali na obzorju obrise sovražnih ladij. V sovražni skupini sta bile dve križarki, 8 rušilcev in 4 korvete ob strani konvoja. Na razdaljo 19.000 m smo prvič začeli streljati. Angleži so odgovorili v začetku v presledkih, potem pa kakor da jih je železna prha iz naših topov prebudila. Skupina italijanskih križark je pričela z odločnim napadom uničujoč preostale edince konvoja, ki jih je nasprotnik skušal za vsako ceno napotiti v izstradano trdnjavo na morju. Od prvih selvha je nasprotnik spremenil smer, toda Italijani so streljali nanj z ene strani, z druge strani pa so bili v akciji spremljajoči rušilci.

Ugoden trenutek je kmalu prišel. Naša skupina se je usmerila naravnost proti sovražniku. »Eugen Savojski« in »Montecuccoli« sta zapostila obe sovražni križarki in sovražne lovce. Prišel se je dvoboj na življenje in smrt. Križarka »Eugen Savojski« je streljala na vodilno ladjo v sovražni skupini, ki se je nekaj minut nato odela z umetno meglo in se je raje odmaknila. Dala pa je očitno lovčemu ukaz naj zadrži našo edincino, ki se je vrgla na sovražnika v odločitvi, da zmagala ali propadla. Ob 5.45 je križarka »Eugen Savojski« pričela divje streljati. Po enominutnem ogledu je bil zadet en angleški rušilec, na katerem je nastal požar. Nekaj trenutkov nato je bil zadet drugi rušilec. Angleška skupina, ki se je obotavljala za trenutek pod našimi udarci, je zopet pričela z napadom. V teku novega napada je bil zadet sovražni vodilni rušilec, ki se je kmalu nato potopil. Ob 6.22 je bila bitka v polnem teku. Križarki »Eugen Savojski« in »Montecuccoli« sta zopet napadli angleški križarki, ki

Povratak zmagovite podmornice v oporišče

Posadki je bil prirejen svečan sprejem

Rim, 18. junija s. V svoje pomorsko oporišče na Atlantiku je srečno dospela podmornica »Barbarigo«, ki je pod poveljstvom kapitana fregate Enza Grossia torpedirala in potopila 20. maja ob 2.50 italijanskega časa na morju pred braziljsko obalo ameriško bojno ladjo tipa »Maryland« z 32.000 tonami. Kakor je znano, je izredno poročilo glavnega stana oboroženih sil št. 721 javilo, da je podmornica »Barbarigo« opazila ameriško pomorsko skupino in jo odločno napadla v oddaljenosti nekaj sto metrov s torpedi, potem ko je šla drzno mimo spremljajočih rušilcev. Poveljnik Grossi je zaradi svoje odlične akcije napredoval v kapitana fregate. Ob povratku v atlantsko oporišče je bila pod-

mornica triumfalno sprejeta. Podmornici »Barbarigo« so bile izkazane časti, kakršne so običajno deležne podmornice, ki z uspehom torpedirajo sovražne ladje. Vračajočo se podmornico so pozdravili vrhovni poveljniki naših podmorskih sil v Atlantiku, šef glavnega stana oporišča, posadke navzočih podmornic ter skupina zastopnikov nemških vojaških oblasti. Ob navdušenem vzklikanju navzočih je posadka stopila na kopno po izredno dolgi in številnih tednih plovs na Oceanu. Podmornica »Barbarigo« je dosegla razen velike zmagae s potopitvijo ameriške oklopnice tudi druge uspehe. Potopila je 38.000 ton sovražnega trgovskega brodomolca, o čemer je poročalo vojno poročilo dne 1. junija.

Nemško vojno poročilo

Novi vdori v sevastopoljske utrdbe — Odbiti sovjetski napadi pri Ilmenskem jezeru in Volhovu

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 17. jun. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Napadi nemških in rumunskih čet na trdnjavo Sevastopolj so bili kljub ogroženemu odporu in velikim terenskim težkostem nadalje uspešni. Vdori v sovražnikov obrambni sistem so bili močno razširjeni in zabiti od tod globoki klini v utrdbene črte. Močno branjene višinske postojanke in utrdbe so bile v težkih borbah zavzete na obeh napadalnih krilih. V današnjih jutranjih urah je bila zavzeta znatna utrdba »Sibirija«. Letalstvo je odlično podpiralo boje pehote.

V srednjem odseku vzhodne fronte so bile v ozadju fronte razpršene sovražne čete uničene. Sovražniki napačijo južno od Ilmenskega jezera so se izjavili.

Na fronti pri Volhovu je skušal sovražnik ponovno z močnimi silami prebiti po nemških četah že teden dni na močvirnatem in gozdnatem ozemlju čvrsto branjene postojanke. Vsi napadi so ostali brez uspeha. Obroč okrog sovražnikovih skupin, ki so obklopile severno od teh postojank, je bil še bolj stisnjen. Letalstvo je zadalo južno-vzhodno od Ilmenskega jezera in na fronti pri Volhovu sovražniku znatne izgube.

Na obali Ledenege morja je bila v luki Jokomgi potopljena z bombami sovražnikova trgovska ladja s 3000 br. reg. tonami.

V severni Afriki so se izjavili poizkusi prodora zapadno od Akrome obkoljenih angleških čet. Doslej je bilo v bojih zadnjih dni za postojanko pri Ain el Gazali ujetih nad 5000 angleških vojakov. Razen tega je bilo zaplenjenih ali uničenih 224 tankov, 45 topov in nad 500 tovornih avtomobilov. V odseku pri El Ademu so bile sovražnikove postojanke kljub ogroženju obrambi zavzete. V letalskih bitkah so izgubili Angleži 21 letal.

Kakor je bilo objavljeno že s posebnim poročilom, so zadali oddelki nemškega letalstva in edince nemške vojske mornarice ob sodelovanju z italijanskimi letalskimi pomorskimi silami angleški mornarici in sovražnikovi oskrbovalni plovbi na Sredozemskem morju hude udarce. V času od 13. do 15. junija so nemške letalske in pomorske sile potopile v močno zavarovanih angleških konvojih 4 križarke in rušilce, 2 zaščitni ladji in 6 trgovskih ladij s skupno 56.000 tonami. Razen tega so bili 1 rušilec in 3 trgovskih ladij zadeti s torpedi, zažgani ali tako hudo poškodovani, da je računati z njihovo izgubo. Šest nadaljnjih vojnih ladij in 6 trgovskih ladij je bilo zadetih z bombami ali torpedi. V spopadih z lovskimi letali, ki so varovala konvoje, je nemško letalstvo sestrelilo 33 sovražnikovih letal. Pri tem je bilo izgubljenih 10 nemških letal.

Pri tem uspehu so imeli posebne zasluge letalski oddelki, ki so bili pod vrhovnim poveljstvom generalnega maršala Kesselringa ter pod vodstvom letalskega generala Lörzera, letalskega generala Geislerja in generalnega poročnika v. Waldana. Poseben delež pri tem uspehu ima nadalje podmornica pod vodstvom pomorskega poročnika Reschkeja, ki je potopila sovražno križarko. Ob angleški južni obali je potopilo letalstvo pri nočnih in dnevnih napadih 3 trgovske ladje srednje velikosti. Pri Brightonu in Portlandu so bile zadete z bombami važne vojaške naprave.

Angleška letala so v pretekli noči izvršila močilne polete nad zapadno nemško ozemlje. Nočni lovi in protiletalski topovi so sestrelili 9 napadajočih bombnikov.

Berlin, 18. junija. s. Iz vojaškega vira se doznava, da nemško napredovanje vzhodno od Donca zmagovito nadaljuje. Med drugim je bilo postavljenih več mostičev na nekem pritoku Donca, ki so med seboj v zvezi, kar omogoča nadaljnje akcije proti vzhodu. Glede trditve radijske postaje v Moskvi, da so bili nemški napadi odbiti z najbolj krutimi izgubami za Nemce, izjavljajo v pristojnih krogih, da vest ni resnična, kajti nemško napredovanje se nadaljuje in zaradi napredovanja so bile izgube doslej zelo majhne.

S finske fronte

Helsinki, 18. junija. s. Na fronti Karelijske ožine je bilo večer delovanj topništva in metalev granat živahno. Finsko topništvo je prisililo k molku 8 sovjetskih baterij srednjega kalibra in je uničilo številna gnezda težkih strojnica ter sodelujoč z metali bomb, razpršilo več sovražnih oddelkov in jim zalalo izgube.

Na aunuški fronti je finsko topništvo uničilo številna sovjetska odprna središča. V vzhodnem pasu ožine je bila odbita z izgubami sovjetske stotnija, ki je skušala izvesti izvidniške akcije za hrbtom finskih položajev. V drugih delih fronte so bile odbite številne manj obsežne sovjetske patrulje. V južnem odseku fronte v vzhodni Kareliji je finsko topništvo povzročilo požare v sovražnih taboriščih in obstrlevalo prednje ruske postojanke ter oteževalo tudi oskrbovalno službo v sovražnikovem zaledju. V severnem odseku področja pri Rukajärvi in Uhtu je beležiti obojestransko nadlegovalno delovanje topništva. V letalski borbi severno od Sviru so finski lovi sestrelili enega ruskega lovca tipa Mig, drugega istega tipa, so pa hudo poškodovali. V predpretekli noči so skušale večkrat več skupine sovjetskih letal bombardirati Zotko, toda protiletalska obramba jih je vedno odbila.

Telesno vzgojni natečaj in prireditve v Firenzi

Priprave za velik sestanek mladine osnih držav in njihovih zaveznikov

Ljubljana, 18. junija. V telovadnici GIL-a je Zvezni podpoveljnik pregledal žensko skupino, ki bo sodelovala na telesno vzgojnem natečaju v Montecatini. Mlade Italijanke v predpisanim kroju in popolnem pohodnem redu so nosile nahrbtnike, vsebuječe opremo in potrebno telovadno orodje. Poleg mladih atletin so se uvrstile izbrane tovarišice, ki bodo nastopile na firentinskih kulturnih prireditvah.

Pomen tega sestanka, prvega svoje vrste, ki ga organizirata generalno poveljstvo GIL-a v sporazumu s poveljstvom »Hitlerjugend«, je sedaj že znan. Začetek bo v Weimarju in zaključil v Firenzi. Sodelovala bojo tujla mladinska odposlanstva, in sicer Japoncev, Bolgarov, Hrvatov, Dan-

cev, Fincev, Rumunov, Portugalcev, Slovkov, Špancev, Madžarov, Holandcev, Belgijcev, Norvežanov in Švicarjev. Na tem sestanku se bo uresničilo neobhodno nujno kulturno sodelovanje potrebno, da se usmerijo zanimanja zadevnih držav proti novim nalogam ure, ki zapovedljivo bije v kvadrantu sedanje zgodovine.

Zvezni Podpoveljnik je pojasnil smotre obeh važnih mladinskih sestankov in dal odredbe, da bi tisti, ki so imeli srečo, da bodo sodelovali, vložili ves svoj trud za vidno in častno predstavljanje imena mesta Ljubljane. Kasneje se je Podpoveljnik razgovarjal tudi z mladenci, ki se bodo udeležili firentinskega sestanka. Dal je povelja in nasvete ter končno izrekel vsem svoj pozdrav in tople želje za dober uspeh.

Prva razstava narodne pobožnosti

Dne 19. julija bo otvorjena v Venezli prva razstava narodne pobožnosti, razstava, ki bo edinstveno uspešno in se razvila v veliko manifestacijo ne samo zaradi novosti in originalnosti, temveč še posebno zato, ker bo mogla izražati z vsemi učinki in bogastvom sredstev duhovno moč pobožne in verni duše italijanskega naroda, moč, ki je skozi dogodke stoletij dominirala na trdem, toda nezadržanem pohodu Domovine in ki tudi danes goni z nezmotljivo odločnostjo in junaškim samopremagovanjem naroda, ki se bori v Rufiji, kakor se je bil včeraj v Spaniji v akciji za uničenje in definitivno likvidacijo boljševizma.

Razstava, na kateri sodelujejo vse italijanske pokrajine z različni objekti in materialom pobožne in verske vsebine, zaobljubami, paramenti, tiskom, se bo zoževala v logično in harmonično celoto različnih in slikovitih vpogledov in izrazov narodne pobožnosti ter razvija sedem poglavitnih tem: pobožnost v hiši, pobožnost pri delu, pobožnost na morju, pobožnost pri svečanih stih naroda, ikonografija, pobožnost vojaka. Skozi vse teme sledi sinteza kot odlomki iz domačega okolja, ognjišč, bivaljice, procesije v hribih, jaslice, procesije na morju, jadra, bandera, relikvije, sveta oblačila, posode, tisk in drugo bogato gradivo v okviru resne izbire.

Na samem prestopu praga razstave v notranosti se bo izražal v hiši simboličen pomen prireditve, ki bo vezal obiskovalca v veri in mističnem razpoloženju skozi vse dvorane. Na velikem stopnišču bo šel obiskovalec skozi dve vrsti vernih, razvrščenih ob straneh kakor pri procesijah ter oblečenih v karakteristične nošnje iz vseh delov kraljevine, kateri bodo sprejemali razne poklone verske narave. Na hodnikih bodo na ogled razni simbolični grafiki ter velik mozaik iz časa Napoleona, lasti muzeja Carrer.

Za vse to bogato gradivo se je treba zahvaliti pobudi OND, kateri je Stranka zapala naloga, poveljati s popolno in sugestivno predobro pobožni utrip duše italijanskega naroda, in navdušenemu poletu ter sodelovanju duhovščine vse Italije.

prireditve in manifestacije v organizaciji Dopolavora, ki se bodo vžile v tekočem letu.

Ta ukrep državnih železnih v danem trenutku zasluži zanimanje vseh Dopolavoristov, ki bodo tako lahko v velikem številu prisostvovali in sodelovali v raznih manifestacijah in prireditvah, ki jih ima Dopolavoro za letos v programu.

Dopolavoro v Atenah

V vojaškem gledališču v Atenah se je vršila na pobudo in v organizaciji Inspektorata Dopolavora Oboroženih Sil v Grčiji predstava, kateri so prisostvovali oficirji in člani italijansko-nemške vojaške zajednice v Atenah. Namesto običajne vstopnine so bili gledalci naprošeni darovati cigarete, namenjene v dar in razdeljene italijanskim vojakom v vojaških bolnišnicah v Atenah.

Pobuda je našla med obiskovalci predstave ogromen odziv, tako da je lahko Inspektorat OND izročil ravnatelju bolnice mnogo te originalne vstopnine.

Pokrajinsko poverjenišvo za tujski promet

Ljubljana, 18. junija. Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je odredil, da se ustanovi s sedežem v Ljubljani Pokrajinsko Poverjenišvo za tujski promet s samostojnim ustrojem in upravo, ki je podrejeno Visokemu Komisarju za Ljubljansko pokrajino. Osebe Zveze za tujski promet Ljubljanske pokrajine prevzame poverjenišvo s prvotnimi položaji in s tem, da obdrži doslej pridobljene pravice. Vse terjatve in udeležbe Zveze za tujski promet, zlasti proti Putniku dd. Beogradu se prenesejo na Pokrajinsko poverjenišvo.

Za upravnega komisarja pri Pokrajinskem poverjenišvu za tujski promet Ljubljanske pokrajine z nalogami in pravicami, ki jih določa naredba, kakor tudi z nalogom, da preloži pravilnik za izvrševanje navedbe in pravila za upravno poslovanje poverjenišva se imenuje Fašist Giovanni Buratti.

Društvo železničarjev Ljubljanske pokrajine

Ljubljana, 18. junija. Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je odredil, da se združijo vsa doslej obstoječa društva železničarjev Ljubljanske pokrajine v eno samo društvo pod imenom Društvo železničarjev Ljubljanske pokrajine. Imovina društva, združenih v enotno, se prenese na Društvo železničarjev Ljubljanske pokrajine, ostane pa pridržana prvotnemu namenu. Pri prvi uporabi te navedbe ostanje v veljavi prispevki, ki so jih dosedaj obstoječa društva že določila za tekoče leto.

Za predsednika Društva železničarjev Ljubljanske pokrajine je imenoval Visoki komisar inž. Janeza Lebna.

Za zaupnika Visokega Komisarja pri Društvu železničarjev Ljubljanske pokrajine se imenuje Fašist ing. Gvidon Šarli.

— Iz »Služnega lista«. »Službeni list za Ljubljansko pokrajino št. 48 z dne 17. junija 1942-XX. E. F. objavlja naredbe Visokega Komisarja o ustanovitvi Društva železničarjev Ljubljanske pokrajine, ustanovitvi Pokrajinskega poverjenišva za tujski promet in o dodatku k naredbi o cenah vin ter odločbi Visokega Komisarja o imenovanju predsednika Društva železničarjev Ljubljanske pokrajine zaupnika pri Društvu železničarjev Ljubljanske pokrajine in upravnega komisarja Pokrajinskega poverjenišva za tujski promet, med objavami pa cenik za zelenjavo in sadje št. 16.

Izgubil je figuro in partijo. Kakor prva se je tudi druga partija med Schmidtom in Keresom končala neodločeno. Prekinjena je bila partija med Jungom in Stoltzom. Junge je Stoltzu odvezal kmeta, kasneje še enega, tako da ima ob prekinitvi vse izgleda za zmago.

Stanje po šestem kolu je bilo naslednje: Bogoljubov, dr. Aljehin, Keres 3 in pol točke, Schmidt 2 in pol, Junge in Stoltz 2 (1).

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Četrtek, 18. junija: Marko in Marcelljan, Efremlje.

DANASJEN PRIREDITVE

Kino Matica: Postržek.

Kino Sloga: Toreadorjeva ljubezen.

Kino Union: Smola slavnatega vdovca.

Razstava Gorše-Malec v Jakopičevem paviljonu.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12, in Nada Komotar, Vič, Tržaška cesta.

S Spodnje Štajerske

— Film o Friedrichu Velikem v Mariboru. V kinu Esplanade v Mariboru je zdaj na sporedu veliki film »Veliki kralj«, ki igra v njem glavno vlogo Otto Gebühr. Poleg odlomka iz življenja ruskega kralja prikazuje film tudi življenje nemškega vojaka.

— Novi grobovi. V Mariboru so umrli zasebnica Marija Gabrič iz Rogaske Slatine, stara 41 let, železničarjev sinček Václav Meglič, star 7 let in žena predsednika sodišča Marija Zihner, stara 56 let.

— Drugi simfončni koncert v Celju. V zvezi z dnevom glasbe bo prirejen 19. t. m. koncert v velikem obsegu. V Celju priredi mestni simfončni orkester v dvorani Nemškega doma svoj drugi simfončni koncert. Dirigiral bo vodja okrožne glasbene šole Gustav Müller in s koncertom bo zaključil dan glasbe. Na njem nastopi tudi Marija Tutta, ki je pela svoj čas v Ljubljani, zdaj pa živi v Trbovljah. Poleg nje nastopi kot solistka znana pianistka Hilda Förster iz Judenburga.

— Velenje padel na vzhodnem bojišču. Na vzhodnem bojišču je padel mediciner Rihard Tischerler iz Velenja. Njegova rodina je bila vedno odločno nemška. Pokojni je odšel na bojišče kot dobrovoljec.

— Težka nesreča. V Gornji Poljskavi se je pripetila v torek popoldne težka nesreča. Tovorni avto, s katerim se je vozilo več delavcev, je vozil proti št. Lenartu v Slov. gorah. Med vožnjo je pa skočil 30-letni delavec Mihael Rošker z avtomobila in padel tako nesrečno, da si je zlomil medenico. Prepeljali so ga v mariborsko bolnico.

— Iz Dobrne in Rimskih toplih. V Dobrni sta se poročila Vincenc Strahovnik iz Črne in Rozalija Šerdoner iz Pesjega pri Velenju. Umrla je Marija Mešel iz Strmca, stara 41 let. V Rimskih toplih je bilo v zadnjem tednu rojenih 6 otrok; poročila sta se Siegfried Blagatinšek in Ivanka Kaseznik iz Škofje vasl. Umrla je Uršula Ferme rojena Novak, stara 77 let, doma iz Rečice.

Naše gledališče

DRAMA

Četrtek 18. junija, ob 17.30 uri: Šola za žene. Red Četrtek.

Petek 19. junija zaprt. (Generalna)

Sobota 20. junija, ob 17.30: Kralj na Betajnovi. Red Premierski.

Nedelja 21. junija, ob 17.: Romeo in Julija. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol.

Ponedeljek 22. junija: Zaprt.

J. P. Mollere: »Šola za žene.« Dramatik je postavil v to petdesetletno komedijo kot glavno osebo tip nekoliko patološkega meščana iz baroka, ki si hoče po sili vzgojiti popolno ženo, a je zaradi svoje sebičnosti ogrofulan, preden jo more poročiti. Igrali bodo: Arnolpha — Gregorin, Agnezo — Levarjeva, Horaca — Nakrst, Chrysalda — V. Skrbinašek, Oronta — M. Skrbinašek, Enriqua — Košta, Alaina — Potokar, Gergetto — Kraljeva. Režiser in inscenator: ing. B. Stupica. Muzikalne intermezze igra pianist B. Adamič.

V soboto bo prva letošnja uprizoritev Cankarjeve drame »Kralj na Betajnovi« za red Premierski. Zasedba bo naslednja: Kantor — Pavel Kovič, Hana — Gorinškova, Francka — Kraljeva, Nina — Simčičeva, Krnec — Košič, Maks — V. Skrbinašek, župnik — J. Kovič, Bernot — Nakrst, sodnik — Gorinšek, njegova žena — Kovičeva, Lužarica — Starčeva, oskrbnik — Košta, kmetje: Malec, Verdonik, Vertin. Režiser: Jože Kovic.

OPERA

Četrtek 18. junija, ob 16.30 uri: Evgenij Onjegin. Red B.

Petek 19. junija ob 17.: La Boheme. Izven. Gostovanje Zlate Gjurgjenčeve. Cene od 24 lir navzdol.

Sobota 20. junija, ob 16.30: Carmen. Red A. Gostovanje Elze Karlovčeve.

Nedelja 21. junija ob 15.: Boccaccio. Izven. Znižane cene od 18 lir navzdol.

Ponedeljek 22. junija: Zaprt.

P. I. Čajkovski: »Evgenij Onjegin.« Opera v sedmih slikah. Peli bodo: Larina — Polčeva, Tatjana — Heybalova, Olga — Španova, Onjegin — Primožič, Lenski — Sladoljev, Gremin — Lupša, Filipjevna — Stritarjeva, Triquet — E. Sancin, stotnik — Skabar, Zarecki — Dolničar, Gillot — Mencin. Dirigent — A. Neffat, režiser: C. Debevec, zborovodja — R. Simoniti, koreograf: inž. P. Golovin.

Drugo gostovanje Zlate Gjurgjenčeve bo v petek 19. t. m. ob 17. uri v Puceljini operi »La Boheme«, v kateri bo pela partijo Mimí. Pevske in igralske kvalitete te umetnice so našemu občinstvu izane njenega delovanja v Ljubljani dobro znane in cenjene, zato bo njeno gostovanje pozdravilo s posebnim zadovoljstvom. Opozorjamo, naj si občinstvo pravočasno zagotovi vstopnice.

Obnovite naročnino!

Po deželi sta kradla konje in jih prodajala v Ljubljani

Z njima so se morali zagovarjati štirje kupci, oziroma prikrivalci — Glavni obtoženec je bil obsojen na 1 leto in pol strogega zapora

Ljubljana, 18. junija. V razpravni dvorani okrožnega sodišča je bila včeraj pet in polurna razprava proti šestim obtoženim, od katerih sta bila dva obdolžena več primerov konjskih tatvin, ostali pa da so jih, vedoč, da gre za ukradene konje, kupovali oziroma prikrivali. Eden izmed obtožencev je bil obtožen tudi zločinstva, ker da je dal izstaviti javno listino z lažnimi činjenicami.

Glavni akter v vseh zadevah je bil že večkrat kaznovani samski delavec 29letni Anton Zaletel, po rodu iz Dolnjega Kriza pri Žužemberku, sedaj stanujoč v Ljubljani na Zabjaku. Po razsulu bivše jugoslovanske vojske se je znašel v Albaniji, od koder je prinesel s seboj, kakor je sam trdil, večje vsoto denarja kot zaslužek od dela. Po njegovem zagovoru je v Bučki vasi kupil od nekega kmeta za ta denar konja, ki ga je potem prignjal v Ljubljano in prodal prevozniku S. P. v Šiški. Konj je bil vreden najmanj 3000 lir. Obtožnica ga je bremenila, da je tega konja ukradel.

Kasneje se je spoznal z drugo obtoženo 22letnim delavcem iz Gabrijela, stanujočim sedaj v Ljubljani, Egidijem Z. in ga nagovoril, da bi skupno izvrševala konjske tatvine. Za prvo skupno krajo je dal pobudo Zaletelu, ki je vedel za nekega konja, last posestnika Antona Banka v St. Pavlu pri Domžalah. Konec oktobra sta se odpravila čez mejo, vlomila v hlev in ukradla deset let staro kobilo, vredno 2000 RM. Kobilo je zalahal Egidij in šel z njo čez Savo pri Jaršah. Zaletel pa je šel po glavni cesti in so ga nemške varnostne oblasti aretirale, bil je šest dni zaprt.

Egidiju je Zaletel naročil, naj pelje konja v Šiško in ga odda S. P., češ da pošilja Tone konja, ki sta se zanj zmenila. Egidij je naročilo izpolnil, nekaj dni čakal na Zaletela, nato pa zahteval sam plačilo. S. P. mu je dal 2000 lir, češ da bo ostalo plačal Zaletelu. Ta se je po nekaj dneh res javil, toda Egidij je medtem že ves denar zapravil z veseljačenjem po gostilnah. Zaletel je terjal S. P. še nekaj denarja in ta mu je res dal okoli 600 lir. S. P. je kobilo takoj prodal naprej za 4000 lir.

Naslednje kobilo je Egidij ukradel skupno z Zaletelom novembra v Brnu vasi pri Mekronogu posestniku Francu Radensku. 35letni hlapec L. D. iz Ljubljane mu je rekel, da je pripravjen kupiti kakšnega konja, če mu ga prikrbi. Ko je Egidij prignjal konja v Ljubljano, mu je dal zanj 1900 lir, nato ga pa prodal naprej za 5000 lir. Egidij je povedal, da je L. D. izjavil, da je konja našel na nekem travniku pri Sevnici, kjer se je pasel brez nadzorstva. Mislil je, da so ga izpustili izseljenci. Tudi ta denar je Egidij zapravil z veseljačenjem po gostilnah.

V svojem zagovoru pred sodniki Zaletel ni hotel vedeti, da bi soobtoženega prevoznika in kupca ukradenih konj že prej poznal in da bi ta vedel, da gre za ukradene konje. Toda ko mu je predsednik predložil, da je v preiskavi drugače govoril, je po daljšem obotavljanju le priznal, da je P. S. vedel za tatvine in da sta se poznala že od prej, ko mu je prodal konja, ki ga je dobil v Bučki.

Tretjega konja, vrednega 10.000 lir, je Zaletel ukradel sam v noči na 24. novembra v Žužembergu posestniku Alojziju Rojcu. Prignjal ga je v Ljubljano, kjer ga je prodal 34letnemu konjskemu mesarju v Mostah J. Z. Za konja, vrednega 10.000 lir, je dobil 2000 lir.

Razen tega je obtožnica očitala Zaletlu še druge tatvine. Novembra je iz izpred gostilne Nabavljajne zadruge držav. uslužbenec odpeljal 1400 lir vredno kolo hlapcu Jožetu Regini in je bilo to kolo last Ivana Krušiča. To tatvino je Zaletel priznal. Decembra je potem po navedbi obtožnice odpeljal 700 lir vredno kolo Francu Horvatu izpred gostilne »Pod skalco«. Zaletel je tatvino tega kolesa tako v preiskavi kakor na razpravi zanikal. Končno je na škodo Leopolda Krogarja v decembru odnesel rjavo moško obleko, dve platnjeni rjuhi, odojco, spodnje hlače, moški dežnik, kloboč in nahrbtnik, kar vse je bilo vredno okoli 1600 lir. Zaletel je krajo vseh teh predmetov razen dežnika priznal.

Razen že omenjenih kupcev je na obtožni listi tudi bivši gostilničar 51letni F. V., ki je obtoženemu hlapcu L. D., ko je kupil od Egidija v Mekronogu ukradenega konja, poskrbel s tem, da se je izdaljal za lastnika, na občini za potni list, čeprav je vedel, da je konj ukraden.

Razprava je bila zelo živahna. Medtem ko je Egidij vse priznaval in točno opisal pot posameznih tatvin ter stopnjo soudeležbe ostalih obtožencev, je bil drugi obtoženec Zaletel nekaj časa bolj trdovraten. Kasneje je spregledal, da mu olepšanje resnične in razbremenjevanje drugih obtožencev nič ne koristi, je vse tatvine razen tatvine kolesa na škodo Franca Horvata in kraje konja v Bučki priznal. Potrdil je, da so vsi kupci že v naprej vedeli, da bodo konji, ki so jih pozneje kupili, ukradeni.

Tretji obtoženec prevoznik P. S. je vztrajal pri zanikanju, zagovarjal je, da ni vedel, da gre za ukradene konje. Nekate-

rim neposrednim odgovorom se je spretno izmaknil in o kakšnem temejšem znanstvu z Zaletelom ni hotel nič vedeti. Pri soodložitvi s prvima dvema obtožencema so vsi vztrajali pri svojih izpovedbah. Tudi hlapec L. D. je trdil, da ni vedel, da gre za ukradene konje, temveč da se je zanesel, da je Egidij resnično konja odpeljal s pašnika, kjer da so ga zapustili izseljenci. Denar za nakup mu je posodila gospodinja, prodal pa je konja naprej potem zadnji obtoženec V. P. Krivdo je zanikal tudi konjski mesar F. Z., češ da je mislil, da ima konj napaka, in da ga bo zaradi tega porabil za zakol. Zaletel mu je rekel, da ga je pripeljal in kupil v Nemčiji. Kasneje je po naključju zvedel za tatvino kobile pri Rojcu v Žužemberku, šel je k njemu na svojo pobudo in mu povedal, da je kobila pri njem. Vsako krivdo je odklanjal končno tudi V. P., češ, da je bil prepričan, da je konj poštenega izvora in je zato dal izstaviti potni list na magistratu na svoje ime.

Priče niso izpovedale nič bistvenega novega. Iz spisov, je izhajalo med drugim, da je prišla policija na sled kot prvemu Egidiju Z. že 18. novembra, kasneje pa po kratkem času aretirala vse ostale obtožence ter da so bili z malimi izjemami vsi že kaznovani. Največ grehov ima za seboj Zaletel, ki je bil obsojen tudi že na eno leto in šest mesecev robije.

Po govoru državnega tožila in zagovornikov je senat po več kot enournem posvetoivanju razglasil naslednjo sodbo:

Egidij Z. je bil obsojen zaradi tatvine dveh konjev na osem mesecev strogega zapora in on lo izgube častnih pravic. Anton Zaletel zaradi tatvine treh konjev, kolesa na škodo Jožeta Regine in blaga na škodo Krogarja na eno leto in pol strogega zapora ter dve leti izgube častnih pravic. Prevoznik S. P. je bil spoznan za krivega, da je v drugem primeru vedel, da gre za ukradenega konja in je bil obsojen na tri mesece strogega zapora in 300 lir denarne kazni. Hlapec L. D. je bil obsojen na dva meseca strogega zapora, 50 lir denarne kazni. Konjski mesar J. Z. na en mesec in 15 dni strogega zapora ter 150 lir denarne kazni ter končno bivši gostilničar V. F. na 450 lir denarne kazni. Senat je oprostil Zaletela glede obtožbe tatvine konja v Bučki kakor tudi tatvine kolesa. »Pod skalco«, ker ni bilo dovolj dokazov. Prav tako je bil prevoznik S. P. oproščen glede prvega dejanja in sodišče ni sprejelo trditev obtožnice, da je nakupoval ukradene konje obrtoma. Egidij Z. in Anton Zaletel sta se s sodbo zadovoljila. S. P. si je pridržal tridnevni rok za premislek, ostali so pa prijavili revizijo in priziv.

Senatu je predsedoval s. o. s. Lederhas in sta kot sosednika sodelovala Brelih in dr. Felaher. Obtožnica je zastopal državni tožilec Branko Goslar. Glavna obtoženca je zagovarjal ex offo dr. Vorsič, obtoženca S. P. pa dr. Peršin.

Direktive predsedstva OND pred otvoritvijo počitniških ugodnosti

Zaradi vojnih časov ne bodo imela letovanja Dopolavoristov v letošnjem poletju tistih r.omer in obsegov kakor prejšnje čase. Vsek luskus se izključuje, ker imajo počitnice dandanes edini cilj in namen, nuditi Dopolavoristom pravi počitek in zaslužni odmor. Na razpolago bodo dani hoteli vseh štirih kategorij, s katerimi so dogovorjene posebne ugodnosti za Dopolavoriste za celotni pension (stanovanje in hrana, 1/4 litra vina na obrok, tujskoprometna taksa, prometni davek in vračunana napitnina), vendar zaradi danih razmer in preobremenjenosti železnice ne bo moglo potovati neenkrat v isti kraj več kot pet oseb. Otvoritev in bivanje je mogoče za: morskala tovišča in kopališča od 15. junija do 15. septembra, gorska letovišča in kopališča od 1. julija do 30. septembra. Teh ugodnosti so lahko doleži vsi Dopolavoristi in sorodniki (rodovina), ki so člani Dopolavora ter so poravnali članarino za leto XX. Za vse informacije se je treba obrniti na pokrajinski Dopolavoro v Ljubljani.

Popusti na železnica za Dopolavoriste

Zaradi velikega zanimanja za OND so državne železnice odobrile in potrdile ugodnost posebnega popusta v višini 70 % za leto XX v korist OND za vse nacionalne

„Imenitna prigodba“ pred 93 leti

Na današnji dan je privozil prvi „hlapon“ v Ljubljano - Praznik tradicionalnega ljubljanskega firbea

Ljubljana, 18. junija. Danes pred 93 leti je doživela Ljubljana pomemben dogodek. Dograjena je bila namreč železniška proga od Celja do Ljubljane. Radovednost, ki jo je že nekaj let vzbujala v mestu gradnja železniške proge, je dosegla vrh. Sicer so mnogi že leta prej slišali, da so začeli po Evropi graditi po genialnem izumu Angleža Stephensona »železne ceste«, toda le redki so bili, ki so kaj takega videli, še redkejši pa tisti, ki so se z vlakom že vozili.

Tola prihod prvega »hlapona« ali »luka matije«, kakor so ga imenovali kmetje, je bil glasen dokaz, da ni bilo zaman prizadevanje ljubljanskih meščanov, da so pričali projektante, ki so gradili odtok proge od Celja do Ljubljane, da bo najprimernejše, če bo tekla nova proga proti Trstu po dolini Savinje in Save, ne pa po Tuhijski dolini na Kamnik, torej mimo Ljubljane. Takoj so bile pozabljene vse neveselosti, ki so jih imeli mnogi z odstopanjem zemlje in s tujimi delavci. Vse mesto je bilo na nogah.

Prihod prvega vlaka, ki pa ni bil združen z otvoritvijo proge — uradna otvoritev proge od Celja do Ljubljane je bila šele v septembru — je spravljal na noge staro in mlado. Vse je hotelo videti prvi vlak. Mesto se je izpraznilo: kolodvor in proga sta bila še daleč izven mesta. Po veliki cesti in po blatni vasi so hitele velike množice ljudi proti novemu postajnemu postopju, mnogi so pa stali tudi vzdolž proge, ki takrat še ni bila ograjena.

Navdušenje je bilo ogromno. Zgodilo se je menda prvič, da je odpovedala policijska služba, da policija ni mogla sama vzdrževati reda in da je moral prireditelj na pomoč magistrat s svojimi reditelji. Da je vseh množic, ki je prvi hval ostermeila, ko je zagledala za današnje pojme smučarje in čudni vagonce in lokomotive, zaigralo srce in da so se meščani počeno razvneli, si lahko mislimo.

O prihodu vlaka so »Novice« pisale: »Druga imenitna prigoda tega dneva je bila, da se je popolne ob treh poveljkral po železni cesti iz Celja v Ljubljano pripeljal hlapon (Lokomotiva), kterimu kmetje luka matija pravijo. Brez vse spotike se je pripeljal, lčno ovenčan v 4 in pol urah iz Celja. Drugo pot pa bo lahko v treh urah prišel, ker ne bo imel po poti nič prekalati kakor zdej, ko je bila prekalnica.«

Iz Trebnjega

— Poroka. V torek se je poročil v cerkvi sv. Marije na Ponikvah pri Trebnjem g. Slavko Prpar, učitelj v Dol. Nemški vasi z god. Slavko Jesih, učiteljsko isto-tam. Mladoporočencema obilo sreče!

— Novi grobovi. Na Veliki Loki je po daljšem trpljenju preminul posestnik G. Alojzij Gliha. Dočakal je lepo starost 77 let. V večnost je odšla marikantna dolenska osebnost, ki jo bo v prijetnem spominu ohranila zlasti občina Velika Loka, kjer je bil pokojni več let župan in pa trebnjanska posojilnica, ki je izgubila enega najmarljivših članov upravnega odbora.

— V Dečji vasi pa je preminil posestnik Slak Franc, star 58 let. Pokojnikom blag spomin, žalujočim naše sožalje.

— Iz delovanja Trebnjske posojilnice. Nedavno smo poročali, da je trebnjska posojilnica, ki jo prištevamo med najjačje denarne zavode na Dolenskem, odprla svojo posojilnico v Mekronogu in razširila s tem svoje področje tudi v Mirensko-mokronoško dolino. V kratkem času svojega poslovanja v Mekronogu je Trebnjska posojilnica, ki je v večših rokah posojilnične direktorja g. Huberta Tomšiča, uspelo izvesti problematično fuzijo mokronoške posojilnice, ki se je radi težav, v katere je ta denarni zavod zašel po odpisu kmetih dolgov, znašla pred nepremostljivo zapreko nadaljnjega obstoja. Kakor smo obveščeni, je Trebnjska posojilnica prevzela vsa aktiva in pasiva bivšega mokronoškega denarnega zavoda in je s svojimi znatnimi denarnimi sredstvi vplivno posegla v gospodarsko življenje te doline.

OPISANO

Sodnik: — Kam je vas pa ugriznil sosedov gospe?

— Oh, gospod sodnik, tri dni sploh nisem mogla sedeti.

EDINO SREDSTVO

— Kako neki bi se človek zavaroval proti čenčam?

— Tu pomaga edino sredstvo — gluho-nemost.

ŠAH

Turnir v Solnogradu je stopil v drugo polovico

V soboto so na šahovskem turnirju v Solnogradu nadaljevali prekinjene igre iz četrtega in petega kola, s čemer je bila zaključena prva polovica turnirja. Vse igre iz četrtega kola, in sicer med Keresom in Bogoljubovom, Stoltzom in dr. Aljehinom ter Jungom in Schmidtom so se končale neodločeno.

Iz petega kola sta viseli dve partiji. V prvi je Schmidt proti Stoltzu imel materialno prednost, ki jo je po nadaljevanju kmalu uveljavil in je po 42. potezu švedskega mojstra matiral. Poraz je doletel tudi Keres v partiji proti Aljehinu. Svojo položajno prednost je svetovni prvak izboljšal še s tem, da je odvezel Keresu kmetatko — tako da je postal zanj položaj brezupen. Keres se je moral ustati.

Po petem kolu je bilo stanje naslednje: Bogoljubov 3 in pol točke, Keres 3, Aljehin 2 in pol, Stoltz, Junge in Schmidt 2 točki.

V nedeljo se je s šestim kolom začela druga polovica zanimivega turnirja. Splošno zanimanje gledalcev je bilo tokrat osredotočeno okoli ponovnega srečanja Aljehina in Bogoljubova. Kakor znano, je v prvem spopadu med obema mojstrima zmagal Bogoljubov. Do prekinitve je bil položaj Bogoljubova nekoliko boljši. V nadaljevanju pa se je slika kmalu spremenila. Bogoljubov je igral nepazljivo in pogrešil.

Kako potekajo meje velike Ljubljane

Ob izdaji novih načrtov Ljubljane — Do kam segajo mestne meje na Barju?

Ljubljana, 18. junija. Če vzamemo v roke najnovejši načrt Ljubljane, ne opazimo na njem na prvi pogled nič posebnega; iz samega tega načrta ne moremo razbrati razvoja mesta. Primerjati bi bilo treba zgodovinsko karto ljubljanskega ozemlja, da bi spregledali, kako silno so se razširile mestne meje. Razširitev mestnih mej sama na sebi sicer ne pomeni napredka, seveda so se pa mestne meje pomaknile na ven, ker se je povečala zazidana mestna površina in ker je mestna okolica postala organsko zvezana z mestom. Predaleč bi se morali spustiti, če bi hoteli natančno opisati, kako se je širilo mestno ozemlje od postanka Ljubljane do danes. Ob tej priliki navajamo le nekaj glavnih podatkov za primerjavo z novim načrtom Ljubljane.

Karta o razvoju Ljubljane

Doslej je bila najprej izdelana le ena karta o razvoju Ljubljane. Izdelali so jo v geografskem inštitutu ljubljanske univerze v študijskem letu 1929-30. Hkrati so izdelali talni načrt Ljubljane iz sredine 17. stoletja. Pri tem so se posluževali slike Ljubljane iz dobe okrog l. 1660. To je slika iz Valvasorjeve zbirke in hrani jo univerzitetna knjižnica v Zagrebu. Dalje so uporabili dva načrta Ljubljane iz sredine 17. stoletja, slike Ljubljane, objavljene v Valvasorjevi »Slavi vojvodine Kranjske« in še razne druge virov. Karti sta bili objavljeni v »Geografskem vestniku« l. 1930. Kdor hoče proučevati Ljubljano, zlasti njeno preteklost, ne more pogošati teh kart. Seveda bi jih morali poznati tudi izdelovalci načrta mesta, čeprav je takšen načrt, ki služi v glavnem le za orientacijo ljudem, lahko mnogo bolj poveršen.

Delitev Ljubljane po razvoju

Če hočemo deliti posamezne mestne okraje po starosti in razvoju, ugotovimo po karti o razvoju Ljubljane 7 stopenj. Pri tem pa še ni upoštevana nova mestna meja po priključitvi okoliških občin l. 1935. Najstarejši del mesta šentjakobskega okraja ozemlje, ki ima v glavnem obliko trikotnika, ob južno vzhodnem vnožju Gradu. To je najstarejše jedro srednjeveške Ljubljane, med Zabajakom in Trancem, Gradom in Ljubljano. V 13. stoletju se je Ljubljana razširila na levi breg Ljubljanice; ta del mesta se je imenoval Novi trg (yes okraj) in je bil nekoliko manjši od najstarejšega dela Ljubljane. Tretje razširjenje Ljubljane je priključitev Mestnega (včasih Glavnega) trga in sedanje ulice Pred škofijo. Mesto se je tedaj raztegnilo do začeta Poljan, odnosno do sedanje Kerkovega trga. To se je zgodilo najpozneje do začeta 14. stoletja. Poslej je ostalo mestno ozemlje nespremenjeno do l. 1533, ko mu je bilo priključeno deželno knezje zemljišče med Rožno in Hrenovo ulico. Dokler je bila Ljubljana obzidana, se seveda ni mogla, pa tudi ne smela širiti. Znano je, da v srednjem veku zunaj mestnega obzidja blizu mesta niso smeli zidati, da bi sovražnik, ko bi oblegal mesto, ne našel v bližini zavetja. Do l. 1825. se je mesto razširilo na ozemlje nekdanje Emone in od tam proti severu do Ajdovščine in še nekoliko dalje, a v precej ozkem pasu. Drugi, še ožji pas, se je razprostrl proti kraju, kjer smo pozneje dobili glavni kolodvor, a prav do tja ni segal. Mesto se je razširilo tudi vzdolž šentpeterske ceste in ob začetu Poljan in pridobilo je Krakovo in Trnovo. Do svetovne vojne se je mesto razširilo najbolj proti vzhodu in severu. Priključena sta mu bila Vodmat in Spodnja Šiška, za Bežigradom so bile sezidane velike vojašnice in tam so stale v bližini tudi dve hranilniške hiše. Na zahodno stran se je mesto razširilo do južne železnice in delno vzdolž Tržaške ceste in začela se je razvijati Rožna dolina. Po svetovni vojni, do časa, ko je bila izdelana karta, ki prikazuje razvoj Ljubljane, se mesto ni več tako širilo na vzhod, temveč skoraj vse strani, najbolj pa na sever. Razvil se je pa tudi zelo na zahodni strani, zlasti v Rožni dolini. Mnogo so zidali v šiški in za Bežigradom. Do svetovne vojne je bilo Mirje še slabo zazidano in na njem je nastal nov okraj šele v zadnjih desetletjih, tako da ni več vrzeli med stari delom mesta in Trnovim. V novem času se pa Mirje tudi že zlija z Glinicami, na drugi strani Gradašnice pa Trnovo, odnosno Kolesija z Vičem.

Meje na severni strani

Mestne meje se l. 1935. niso pomaknile na sever posebno daleč, zlasti v primeri s tem, da se je mesto v to stran najhitreje širilo. Prej so mestne meje potekale ob pokopališču pri Sv. Križu proti severozahodu (v lomljeni črti) skoraj na istem kraju kakor zdaj. Meja je zdaj samo bolj zvrnana ter pomaknjena do Novih Jarš za nekaj sto metrov; poteka po poljski cesti do Bleiweisove (prej Tyrševe) ceste, nakar drži dobrih 400 m po tej cesti, potem pa zavije proti zahodu ob Stoženski ulici do kamniške železnice. Ob tej železnici drži 200 m proti severu, nakar zavije zopet zahodno proti Klečam, poteka za Klečami po cesti v zahodni smeri, potem pa po cesti — ki je podaljšek Vodovodne — proti Savljam. Pri Savljah poteka meja za Zupuzami in Dravljami v lomljeni črti proti Dolincam in Utiškim hribom, odnosno Podutiku.

Vzhodna meja

Vzhodna mestna meja je v primeri s severno sorazmerno kratka. Od Novih Jarš drži proti vzhodu-jugu do Studence. Od tam poteka nekaj časa ob južni železnici. Od železnice do Ljubljane poteka meja skoraj naravnost proti jugu za Zg. Kašjem, potem pa ob levem bregu Ljubljane okrog 350 m proti zahodu. Na desnem bregu poteka mestna meja po meji med Zgornjo Hruščo in Štepanju vasjo. Štepanja vas spada pod Ljubljano, Hrušica je pa še vas v pravem pomenu besede. Meja poteka ob poljskih poteh do Golovca, potem pa po golovški cesti navkreber. Severni del Golovca, po površini skoraj tako velik kakor Rožnik s šiškim hribom, spada pod mestno občino. Z Golovca se meja spušta proti Rakovniku v zahodni smeri. Na južni strani Rakovnika poteka mestna meja po Dolenski cesti do Babnega polja, to je približno 600 m daleč, nakar zavije ob Peruzjevi poti v dolžini 200 m, potem pa poteka zopet vzporedno s Dolensko cesto ob Knezovem strdanu v dolžini pol kilometra. Ob koncu Knezovega strdana zavije proti jugu na cesto Na pošaru.

Mestne meje na Barju

V nobenem načrtu mesta doslej niso bile še začrtane mestne meje na Barju. Mesto se razteza daleč na jug, namreč mestna občina, med tem ko so tla še kmečka. Barje je še mnogo bolj kmečko kakor Trnovo. Kljub temu je severni del Barja že gosto naseljen in prav bi bilo, da bi to upoštevali tudi izdelovalci načrta Ljubljane. Na Barju je cela vrsta »stradonov« in cest, a tudi v najboljsem načrtu mesta jih ne najdemo. Za južni del mesta, to se pravi Barja, izdelovalcem namreč polde papir. Novi načrt Ljubljane (izdelal ga je stavbni tehnik Milutin Zupančič) ima vrisano Barje do izliva šiške v Ljubljano. Onkraj je še Črna vas, ki tudi spada pod mestno občino, dalje Illova, Hauptmanica itd. Novi načrt tudi ni dovolj velik, da bi bila lahko zarisana na njem vsa zahodna meja. Na zahodni strani poteka mestna meja še daleč za Rožnikom ob Utiških hribih. Prav bi pa bilo, da bi načrt obsegal vsaj še ozemlje ob Bokalcu. Bokalskega gradu in novega mestnega zavetišča na načrtu ni.

Ko »se loviša« po Ljubljani

Po svoji površini je Ljubljana veliko mesto; v tem pogledu spada res med vелеmesta ter se celo kosa z Rimom. Po podatkih iz leta 1938 znaša mestna površina 6538 hektarjev, 19 arov in 5 m². Če mesta res dobro

ne poznaš, zelo težko najdeš na tej veliki površini to ali ono uličico brez načrta. Lahko se loviša po vas dan, kajti včasih se pripeti, da kdo išče ulice, ki je na Barju, na Posavju. Prehoditi je treba več kilometrov poti, a še včasih zaman. Načrt mesta je res nujen potreben za kot orientacijski pripomoček. V kratkem času smo dobili dva načrta mesta. Kot publikacija te vrste sta dobra, strožje presoje bi pa ne prenesla. Služita lahko dobro tujcem kot orientacijski pripomoček, ne pa toliko, da bi iz njih spoznali Ljubljano. Toda, če služita bolj za orientacijo in ne toliko kakor dober vodič, smemo zahtevati, da bi ne bilo podobnih pomanjkljivosti, kakršno smo zasledili v Zupančičevem načrtu, da je po pomoti vpisana ena in ista ulica dvakrat, tako da imamo dve Langusovi ulici (namestu Lepega pota). Prav tako bi bilo treba v načrtu delati razliko med projektiranimi in že odprtimi ulicami, kajti projektirane ulice v naravi ne vidimo. Toda ob tej priliki ni naš namen presojeti novih načrtov mesta in ne iskati njihovih pomanjkljivosti — sicer bi ne smeli prezreti tudi dobrih strani. Ob novih načrtih smo se le zamislili nad razvojem Ljubljane in zato smo tudi omenili karto, ki so jo izdelali v geografskem inštitutu. O razvoju Ljubljane pa lahko povemo kaj tehtnega le v več člankih in ta naj služi le kot uvod.

DNEVNE VESTI

— Umrl je senator R. Targetti. V Milanu je umrl v svojem stanovanju senator inž. Raimondo Targetti, star 72 let. Po vsej Italiji je užival sloves izvrstnega industrijskega organizatorja. Svojo kariero je pričel v Pratu, kjer je bil župan. Pozneje je bil predsednik osrednje konfederacije industrijev in več let predsednik lombardske industrijske federacije.

— Nagrade po 100.000 in 50.000 lir. Izrečane so bile sledeče števil. zakladnih bonov: v seriji V. števil. 810.601 in 1.116.985 za nagradi 100.000 lir, števil. 598.643, 872.102, 1.175.559 in 1.379.760 za nagrade po 50.000 lir. Po 10.000 lir bodo prejeli lastniki števil: 137.382, 350.569; 537.317; 592.690; 716.754; 866.399; 1.145.395; 1.338.001; 1.400.780; 1.473.709; 1.536.639; 1.731.782; 1.928.618; 138.874; 365.055; 559.846; 621.416.

— Sestre Lescano so postale italijanske državljanke. Sestre Lescano, ki tvorijo znameniti trio, so bile doslej nizozemske državljanke. Vse tri, Aleksandrina, Judita in Katarina, so zaprosile za italijansko državljanstvo, ki jim je bilo podeljeno. Pričele so na magistratu v Torinu. Pričeli treh znamenitih pevki pri slovesnem sporočilu in prisegi sta bila glasbenika Pipo Barsizza in Karol Prato.

— Mladji pianisti. Pri tekmovalni najboljših mladih italijanskih umetnikov, ki se je vršilo v smislu razpisa na sedežu Konservatorija sv. Cecilije v Rimu, so doslej najlepši uspehi Rosana Bottai, Zita Lana-Cuchelli, Evgen Bagnoli, Julijana Brengola-Bordoni, Lilia Caratini, Lea Caratino, Lidia Proietti, Guido Borciani, Viktorija Baracchi in Aleksandra Perego.

— Minister Reviczky v Rimu. Iz Milana, kjer je prisotvoval otvoritvi dnevoj italijansko-madžarskega kulturnega sodelovanja, je prišel v Rim madžarski minister Reviczky, glavni vodja madžarske tiska in propagande. Na kolodvoru v Rimu so ga sprejeli madžarski poslanci, grof Cittadini kot zastopnik ministra za ljudsko kulturo in drugi rimski predstavniki.

— Kinematografsko sodelovanje med Italijo in Madžarsko. V okviru italijansko-madžarskega kulturnega sodelovanja je bil sklenjen med posebno italijansko ter madžarsko delegacijo sporazum, ki se nanaša na intenzivnejše sodelovanje med filmsko organizacijama obeh držav. Sodelovanje se ne bo omejevalo samo na proizvodnjo, ampak je raztegnjeno tudi na smoteno izmenjavo filmov. Italijanski delegaciji je predsedoval glavni direktor za kinematografijo pri ministru ljudske kulture.

— Svečana poroka vojnega slepca. V domu lombardskih slepcev v Milanu je bila svečana poroka vojnega slepca. Dina Spagne z gđc. Elso Baglionio, oba iz Brescie. Priče so bili za ženina italjski general Matricardi in Angelo Orifici. Za nevesto pa Zvezna tajnika iz Milana in Brescie. Ob pričetu poročnega obreda je bilo predčitano pismo letalskega drž. potajnika generala Fougierja, v katerem spodbuja Dinu Spagni, da mu je bilo podeljeno odklopanje srebrne hrabrostne svetinje. Mladoporočnica sta prejela obilo šopkov in daril.

— Tragična smrt dveh mladeničev. V takozvanem Lambrettu v Moncuu v Milanu, kjer je voda globoka in zelo kaľuzna, sta se kopala 20letni Egisto Bucchini iz Montepuiciana in 20letni Alfred Stortini iz Sienne. Splavala sta proti sredini reke, ko sta zašla v močvirnato okolje, kjer sta se pričela pogrezati. Začela sta klicati na pomoč, toda predno so jima prišli na pomoč, ju je zagrnila voda. Oba so našli pogreznjena v blatu do višine prsnega koša.

— Zaradi živiliških kršitev so bili obsojeni pred milanskim sodiščem gostilničar Pasquale Palmieri na 10 mesecev ječe in 4000 lir globe, njegova kuharja Domenico Colucci in Argia De Giorgi na tri mesece ječe in 2000 lir globe, Francesco Ranica in Angelo Novatesta iz Milana na 6 mesecev ječe in 4000 lir globe. Sante Dossena je bil obsojen na 6 mesecev ječe in 4000 lir globe, ker je prodajal riž brez živilske nakaznice.

— Utonil v ribniku. 16letni dijak Bruno Gaceli se je šel kopat v ribnik Acqui v naselbinu Vallone pri Alessandri. Ribnik je globok do šest metrov. Neprizadovoljen je ubogi Gaceli krilnil, v naslednjem hipu je izginil pod vodo in ga ni bilo več na površino. V dotičnem ribniku ni doleže še nikdo utonil.

— Zaradi strele se je oglašala alarmna sirena. Po vsem alessandrijskem polju je zabesnelo hudo neurje, ki so ga spremljale žvižgajoče strele. Tudi na streho dečje bolnice je udarila strela in povzročila, da je zažvižgala alarmna sirena, ki je prizvana v bližini. Ljudje so bili kmalu obveščeni o zadevi, tako da ni sirena motila njihove mirnosti.

— Med posetom gledališča izpraznjeno stanovanje. Ivan Arnaboldi iz ulice San Michele v Mfanu je šel s svojo ženo v gledališče. V času, ko sta prisotvovala predstavi, so se vthotapili v njuno stanovanje tatinski žilovci, ki so odnesli dragocenosti, perilo, obleke, vredne skupno 370.000 lir. Tatovom so že na sledu.

— Streila ubila 11 goved. Pri naselbini Domossola je bilo silno neurje. Vmes so udarjale strele. Pri Montechestru je strela opazila hlev ter ubila 11 volov in krav. Škoda je okoli 70.000 lir.

— Smrt v planinah. 20letni geometer Ppartaco Ponton iz okolice Pontebbe, vnet planinec, je šel nabirat jagode na planine Brisiach. Na neki pečini pa se mu je spodrslilo in je omahnil v globino 100 m. Našli so ga mrtvega na takozvanem »Rio Uccelle«.

— Gospodarski komisariat v Makedoniji. Grški uradni list je objavil dekret o ustanovitvi gospodarskega komisariata v generalnem guvernerstvu Makedoniji.

— Kontrola zavarovalnic na Hrvaškem. Vse zavarovalnice na Hrvaškem, ki se pečajo z zavarovanjem za primer smrti ali elementarne nesreče, morajo sestavljati svoje bilance po predpisnem vzoru in jih objaviti vsako leto najkasneje do 30. aprila v hrvaške muraudnem listu. Posebni organi državne kontrole bodo vsako leto pregledali bilance zavarovalnic.

— Potniški promet med Madžarsko in Hrvaško. S 1. ulijem začno izdajati tudi na hrvaških železnihicah direktne vozne listke v potniškem prometu z Madžarsko. Doslej so lahko dobili potniki na Hrvaškem direktne vozne listke od 1. aprila za potovanje v Rumunijo, od 1. maja pa za potovanje v Srbijo, Grčijo in Bolgarijo.

— Tovarni promet med Nemčijo in Hrvaško. 15. t. m. so stopile v veljavo nove določbe glede tovarnega prometa med Nemčijo in Hrvaško. Za pošiljke iz Hrvaške mora pošiljatelj plačati stroške za prevoz po hrvaških železnihicah, prejemnik pa stroške za prevoz po nemških železnihicah. Voznino skozi Madžarsko kot tranzitno deželo nosi pošiljatelj, stroške za prevoz skozi Italijo ali Slovaško pa prejemnik.

IZ LJUBLJANE

—lj Košnja zastala zaradi slabega vremena. Prejšnji teden se je začela košnja v večjem obsegu in nekaterim se je zdelo že samo po sebi umavno, da bo leto vreme še trajalo. Košnja so, to se je vreme že začelo spreminjati in ko je že deževalo. Na nekaterih travnikih leži trava še zdaj ob do bote. V tem tednu bi bila košnja v glavnem že končana, če bi bilo leto vreme, zdaj je pa delo na travnikih povsem zastalo. Še vedno ne moremo pričakovati z vso zanesljivostjo, da se bo vreme temeljito izboljšalo. Včeraj je deževalo skoraj vse popoldne z manjšimi presledki. Odraže je zelo hladno in zdi se nam, da je jesen, ne pa kres. Na biž se vreme v tem mesecu ne bo še ustalilo, da bo junij upravičel tudi letos svoj sloves kot drugi najbolj deževen mesec na leto.

—lj Ureditev Ceste na Rožnik. Lažj so v glavnem končali večja cestna dela na Cesti na Rožnik med železnico in Svetčovo ulico. Ni pa bilo še končno utrjeno cestišče ob Svetčevi ulici. Delo je ustavilo hladno vreme s snegom precej zgodaj, že pred zimo. Zdaj bodo končali tudi to delo. Cestišče je že posuto z lomljenjem, ki ga bodo še popravljali s težkim parnim valjarjem.

—lj Sestanek poljedelskih delavcev. Pokrajinska delavska zveza — sindikat poljedelskih delavcev v Ljubljani, vabi vse poljedelske delavce — kmečke hlapce, dekle in dlnarje iz Ljubljane in okolice, da se udeležijo sestanka poljedelskih delavcev, ki se bo vršil v nedeljo dne 21. junija ob 10. uri dopoldne v pisarni Oddelka poljedelskih delavcev v palači Delavske zbornice, Ljubljana, Miklošičeva c. 22, II. nadstropje. Na dnevnem redu sestanka je razjasnitev osnutka kolektivne pogodbe za zvišanje plač poljedelskih delavcev. PDZ vabi vse zainteresirane delavce, da se sestanaka srgumo udeležijo.

—lj Prodaja stadoleta in stadolet po nihcih ter krošnjarenje s slaščicami v javnih lokalih je z ministrsko uredbo prepovedano tudi v Ljubljani in po vsej Ljubljanski pokrajini. Prodajanje stadolet po ulicah je v Ljubljani sicer že več let prepovedano, vendar so se po prodajalci spet pojavili zlasti na robu mestne občine. Mestno gospodarstvo bo po svojih organih strogo nadzorovalo izvajanje te naredbi in prestopke tudi kaznovalo.

VSE PRAVILICE SE NE ZACENJAJO ENAKO

—Mama, ali se smejajo vse pravilice z besedami: Eto je nekot? —Ne otrok moj, večkrat se začne tudi: Imel sem tako dolgo konferenco...

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 16. in 18.15. ob nedeljah in praznikih ob 10.30. 14.30. 16.30 in 18.30

KINO MATICA — TELEFON 22-41

Znam gledališča v celotni na filmskem platu! Eden najlepših filmov sezone!

Postriček

LILJA SILVI (evropska Deanna Durbin), ANEDDO NAZZARI Najnovejši popevki!

KINO UNION — TELEFON 22-21

Nad vse zabaven film

Smola slavnatega vdvoca

Vittorio de Sica, C. Calamai,

KINO SLOGA — TELEFON 27-30

Car lepih melodij, ogledite, temperamentne ljubini in druzne biskupce v filmu

Toreadorjeva ljubezen

Consuelo Franco in Carlos Lopez

Iz pokrajine Gorizia

— Mrtvec na cesti. V naselbini Ponte del Torione pri Piedimonte del Calvario so našli mrtvega na cesti 33letnega poljedelca Josipa Gaborelica iz Poggia S. Valentino. Pri njem je ležalo na tleh njegovo kolo. Verjetno ga je zadela kap.

— Nezgodje. 37letni delavec Anton Guernani se je ponesrečil pri delu v Romansu. Fadel je in si zlomil levico. 57letna Leticia Canduzo iz ulice Barriera 12 v Gorizii si je pri padcu na stopnicah zlomila levo zapetjo. Oba ponesrečena se zdravita v bolnici »Brigata Pavia«.

— Zasedi talnega razpečavanja žganja je bil obsojen pred sodiščem v Gorizii delavec Ludvik Simich iz Verbojbe na tri mesece zapora. Nastopil je svojo kazen v zaporih v ulici Berzelini.

— Zaključni koncert letošnje sezone v Gorizii je bil sinoči v dvorani Kulturnega krožka. Nastopil je znani čelist Artur Bonini. Pri klavirju ga je spremljala gđ. Lidija Proietti.

— Predpisi za prevoz jaje s strani proizvajalcev. Agit poroča iz Rima, da so pristojna oblastva na številna vprašanja iz notranjosti države glede dopustnosti prevoza jaje s strani proizvajalcev podobenje pojasnila zadevne prepise. Proizvajalec in zakupnik kmečkih posestev je dopusten prevoz v občno bivališča oltne tistih jajc, ki so bila na lastnem posestvu pridobljena, ali ki so jih upravičenci dobili od neejelecnce na svojih posestvih pod naslovom zakupnine. Mnocihina ne sme presegati količin, ki so potrbošnji družne najnujnejše potrebne. Določil jo bo prehranjevalni odesk pokrajine, v kateri je sedež proizvajalnega podjetja, po lastnem predudarku. O izdaniem dovoljenju mora prehranjevalni odesk obvestiti odesk tiste pokrajine, v kateri bodo jaja potrošena. Tudi za izvoz valilnih jajc je potrebno posebno dovoljenje prehranjevalnega odeska. (Agit.)

— Javna dela za ureditev plovbe po Padu. Pristojni ministarki činitelji posvečajo stalno pažnjo razvoju italijanske notranje plovbe. Posebna skrb velja plovbi po reki Padu. Zadevna dela se stalno izvajajo in nadaljujejo se sedaj regulacije izlivov Adle in Mincia, tako da bo Pad ploven tudi za ladje lo 600 ton nosilnosti. Za vsto 12.5 milijona lir so bili urejeni številni rečni ovinki. V zvezi s temi deli je zgradiitev glavnega prekopu Milan—Cremona—Po s pristanisci v Milanu in Cremoni. Ta prekop bo gradil poseben konzorcij, v katerem so zastopane država, milanska in cremonska pokrajina in občine v obeh. Načrt za gradnjo je vrhovni svet za javna dela že odobril. Stroški bodo znašali 600

milijonov lir. Država bo prispevala 360 milijonov lir. Prekop naj bi bil zgrajen v 7 letih. S plovno progjo po Padu je povezano tudi progja, ki se odcepi od Pada pri Pontelagoscuro in vodi v Ferraro, v Volano z odvodom pri Migliarini v Ostellato s pristanščem Garibaldi. Stroški za dopolnitev proge iz Migliarina v Ostellato znašajo 30 milijonov lir. (Agit.)

Iz pokrajine Trieste

— Spremembe v župniji Planina. Z odlokom sv. konsistorialne kongregacije z dne 18. aprila 1942 se ugotavlja, da je podružnična cerkev naselbine Planinska Gora s kraji okoli Vrha Grmade in Gheciarovez pripojena župniji Studeno v triestinski škofiji. Tako so naselbine Caccia, Vrh, S. Canziano, Malnd, Debeli Kamen s postajami ob cesti iz Postumie v Caccio ter iz Postumie na Debeli Camen priključene župniji Postumia v škofiji Trieste.

— Ker so odtegnili 467.200 kg usnja redni potrošnji, so bili obsojeni pred sodiščem četrte kazenske sekcije v Triestu Federico Pieri na 3 leta in 9 mesecev ječe in 14.500 lir globe, Antonio Bernetti in Avgust Veglia na 3 leta in 6 mesecev ječe in 12.000 lir globe, Fausta Fassetto na 1 leto in 15 dni ječe ter 7500 lir globe. Peter Sanzin na 9 mesecev ječe in 2000 lir globe, Franc Janier, Leopold Pietri in Lino Ramieri na 7 mesecev ječe in 1000 lir globe. Zanier, Leopold Pietri in Lino Ramieri na 7 mesecev ječe in 1000 lir globe.

— Upokojitev učitelja, ki je bil v Avstriji obsojen na smrt. Te dni je stopil v Triestu v zaslužni pokoj učitelj Ermanno Miracchi, ki je izpolnil 35 let vertnega učiteljskega ter vzgojiteljskega delovanja. V aprilu leta 1915 so ga avstrijske oblasti aretirale. Najprej je bil zaprt na ljubljanskem gradu, nakar so ga prepeljali v graško vojaške aapore. Zasliševanje je trajalo do novembra 1915, nakar je bil obsojen na smrt. Smrtna kazn bi imela biti izvršena v maju 1916, pa se je njegovemu branilcu poeročilo, da mu je bila kazn spremenjena in je bil prenehan v pristino delavnico. Po prevaru 1918. leta se je vrnil v Trieste, kjer je razvil živahno vzgojno delavnost.

— Prodaja umetniških dragocenosti. V dvorani znane galerije Michellazzi so na prodaj številne umetniške dragocenosti, med drugim slike umetnikov Palma, Carracci, Lazzarini, D. Tiepolo, Bianchi, Clardi, Delleani, De Nittis, Fattori in Signorini.

— Plemenito volilo. Znani lussinanski kirurg dr. Ivan Stunarič, ki je užival v Triestu splošno spoštovanje zaradi svoje srčne dobrote, je volil 50.000 lir dobredelnemu društvu v Triestu, 25.000 lir občinski Lussupiccolo in Lussingrande za občinske reveže, 10.000 lir potrebnim triestinskim starčkom, 5000 lir za dom bolnih zdravnikov v Triestu.

Nemški otroci na Nizozemskem

400 nemških otrok iz Porenja je prispelo te dni na Nizozemsko, kjer bodo preživeli počitnice v nizozemskih rodbinah. Izmenjavanje otrok med Nemčijo in Nizozemsko se je pričelo že pred leti. Njen namen je pospeševati med mladino obeh sorodnih narodov tovarištvo. V razne kraje Nemčije je bilo povabljenih 12.000 nizozemskih otrok, na drugi strani je pa tudi Nizozemska povabila na počitnice mnogo nemških otrok.

Praška domača mast

CISTI IN ZDRAVI RANE DOBI SE V VSEH LEKARNAH

Massaie rurali filate voi stesse lana, lino, canapa Kmečke gospodinje, predite same volno, lan in konopljo



La „Filatrice Mani di Fata“

mette chiunque in grado di filare e ritorcere con la massima facilità: lana, lino, canapa. Costruita in legno greggio, robusta, movimento a pedale velocissimo, doppio supporto del volano. Si vende completa di 3 rocchetti, un uncinetto e istruzioni per l'uso.

Completa franco Milano Lire 110.— Per spedizioni aggiungere Lire 25.— per spese postali ed imballaggio.

Kolovrat „Mani di Fata“

svrzočca vsakomur brez vsake težkoče presti in sukati niti iz volne, lanu in konoplje. Zgrajen je iz surovega lesa, zelo močan, pogon na nogo, dvojno opti vitez. Prodaja se kompleten s tremi motki, eno kvačko in navodilom za uporabo.

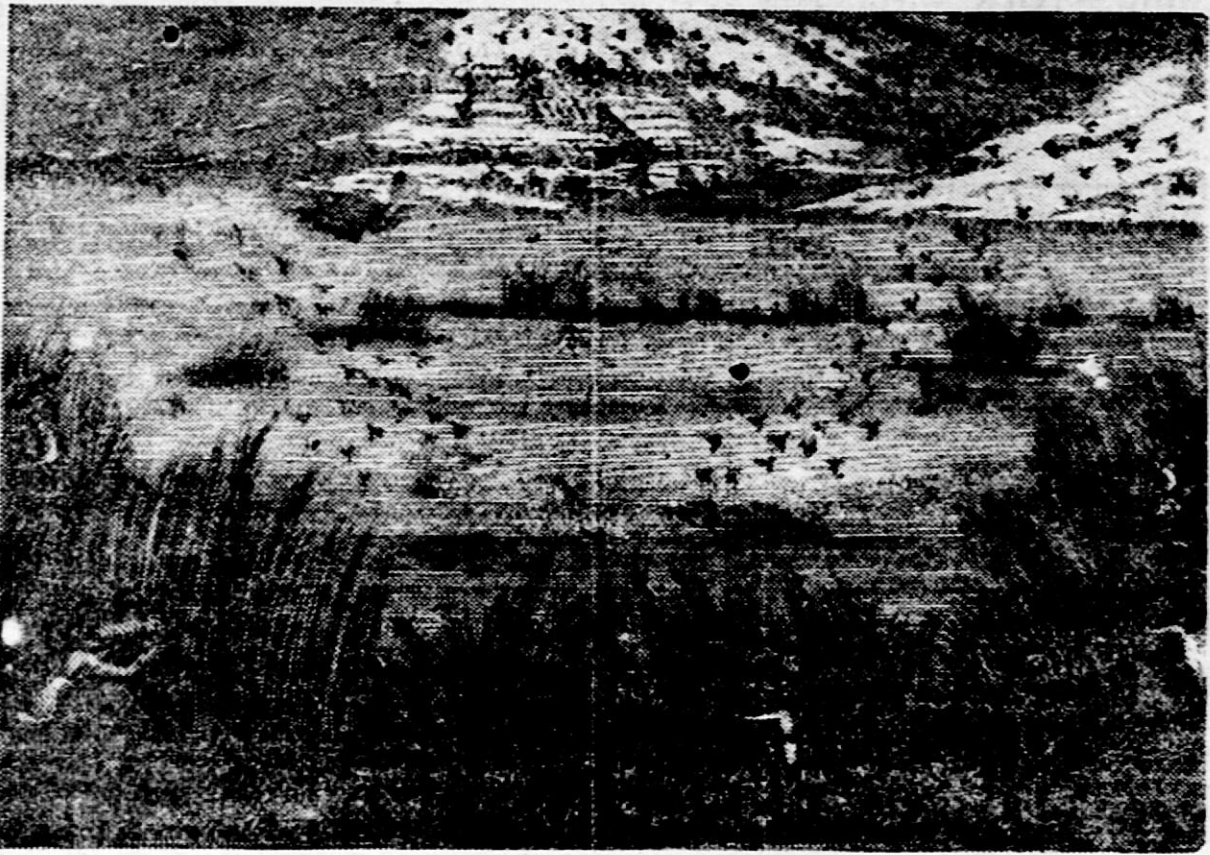
Kompletan franko Milano lir 110.—

Za pošiljko je dodati lir 25.— za poštne stroške in embalažo.

EREDI CANETTA — MILANO VIA CARLO ALBERTO 22

Cerkniškega jezera ne bo več?

Vpliv razširitve požiralnikov Cerkniškega jezera — Letos je jezero začelo usihati zelo zgodaj



Pogled na del Cerkniškega jezera

Ljubljana, 18. junija

Cerkniško jezero je nedvomno naša največja naravna znamenitost. Redka so tako velika presihajoča jezera na svetu in v nekem pogledu je Cerkniško jezero sploh edinstveno. Dandanes pa ne gledamo nanj le kot na naravnost posebnost; tudi tu odloča gospodarska stran. Zato spada Cerkniško jezero med kraška polja, ki jih namestijo osušiti ter meliorirati. Velika površina presihajočega jezera bi naj bila mnogo bolj koristno izrabljena za kmetijske namene. Nekateri strokovnjaki, ki so proučevali vprašanje osušitve Cerkniškega jezera, trdijo, da bodo sicer veliki stroški melioracije kmalu poplačani z bogatimi pridelki pridobljene rodovitne zemlje. V strokovne podrobnosti melioracije Cerkniškega jezera (jezera) se zdaj ne spuščamo; naj opozorimo le na značilnosti tega jezera in kako je na nje gledal Valvasor, ki ga je imenoval »pravo čudo narave«.

Najstarejši pisci o Cerkniškem jezeru

Valvasor ni prvi omenjal Cerkniškega jezera; budilo je veliko zanimanje že zdavnaj prej. Toda pred Valvasorjem ga ni nihče primerno opisal in ne proučil. Govorili so o njem kot o nečem posebno skrivnostnem, ki je pa veljalo prav zaradi svoje skrivnosti za tem večjo znamenitost. Valvasor pravi, da so jezero stari pisci imenovali n. pr. Lugeam paludem ali Lugeam lacum. Novejši pisci so ga imenovali že po Cerknici, in sicer Lacus Zirkiensis. Valvasor se čudi, zakaj jezera ni nihče proučil in opisal, čeprav je priplačevalo zelo številne potnike. Pravi tudi, da je prenekaterga tuja prignala radovednost do jezera. Toda navadno niso imeli sreče, ker so prišli, ko je bilo navadno suho in prazno. Od domačinov pa tudi niso zvedeli kaj več, da se jezero napolni, potem pa ob določenem času zopet presahne. V Valvasorjevih časih, l. 1684, je potoval k jezeru iz Romanije (kakor pripoveduje Valvasor), Ravenne, mestni župnik Francesco Negri. Pri jezeru se je mudil nekaj mesecev, vrnil se je pa še naslednje leto in ostal tam nekaj tednov. Valvasor ga je svaril, naj ne jemlje vsega za čisto zlato, kar mu bodo ljudje povedali. Negri ni razumel »kranjskega jezika«, zato je moral biti še tem bolj previden. Iz vseh podatkov, ki jih je Negri zbral, pa menda ni mogel sestaviti primerne opisa. Prav tako Valvasor ni cenil Schönleibovega opisa jezera, češ da je zelo površen. Zato se je pa sam lotil temeljitega proučevanja jezerskih posebnosti, ki jih je zelo obširno opisal. Njegovi opisi so še vedno zelo zanimivi, v nekem pogledu prav zaradi tistega srednjeveškega znanstvenega zanosa in neznanja. V Valvasorjevem času si seveda niso še znali razlagati kraških pojavov. Geologije, vsaj v dandanašnjem pomenu besede, tedaj sploh še ni bilo. Valvasor očitno ni poznal lastnosti apnenca, njegove topljivosti v vodi.

Iz Valvasorjevega opisa

Valvasor si je res mnogo prizadeval, da bi spoznal vse skrivnosti in značilnosti Cerkniškega jezera. Bil je vsekakor prvi pionir med raziskovalci tega jezera. V svojem opisu pravi, da je »sam napravil ribso in po naravi postavil radovednemu braucu

pred oči jezero z vsem, kar se da videti v njem ali okrog njega, potem ko je kolikor mogoče vse pregledal, najmarljivše zapisal in zaznamoval.« K jezeru se je napotil večkrat v letih 1684 in 1685. »Ko je usihalo in ko je zopet prihajalo na dan, ko je bilo povsem polno in ko je bilo popolnoma usihalo ali suho.« Pripomnil je: »Zdi se mi, da je jezero vredno, da sem se zaradi njega toliko potrudil, ker ga imam za eno največjih naravnih čudes. Mislim, da ni ne v Evropi niti v ostalih treh delih sveta (Avstralija tedaj še ni bila znana) tako čudovitega jezera, ki bi vsebovalo toliko redkih lastnosti kakor to.« Po tem uvodu je opisal jezero v zemljepisnem pogledu precej natančno. Med drugim pravi: »V jezeru je mnogo jam ali lukenj, tudi mnogo tokov ali dolgih jarkov, kanalom podobnih, in prav tako mnogo gričev, ker dno ni posebno ravno. Na dnu med letom lahko ribarijo, zajče gonijo, divjačino, medvede, divje svinje in podobno streljajo, prepelice in druge ptice s sokoli love, travo kose, proso sejejo in žanjejo, se z vozom ali ladjo vozijo, lahko tovor po ledu vlečejo in vsakovrstno perjad streljajo. Otoki nastajajo in izginjajo, kakor se pač jezero prikaže ali usihne, kajti če je, napravi iz takšnih kosov otoke, če se pa posuši, izgube ti konci oblike otoka in so enaki ostali pokrajini. Vse to lahko opraviš, če med letom na dnu jezera v veliko začudenje tujcev.« Valvasor našteva vasi in gradove v okolici jezera, našteje tudi osem potokov, ki se izlivajo v jezero, nakar prehaja k jezerskim posebnostim: »... jezero je... okrog in okrog visoko izdelano z gorami, nima drugega odтока ali pravega izhoda kakor skozi nekatere luknje. Pravi izhod sta samo dve jami, ki je od njih ena nekoliko manjša. Manjša se imenuje Mala Karlovica, večja pa Velika Karlovica. Obe vodita v goro, in sicer v najtrobno skalo v višini jezera. Ko je voda stekla v obe jami, se zopet prikaže na drugi strani hriba, teče pri Skocijanu skozi hrib in v jamo; to traja toliko časa, da začne jezero upadati... Če začne upadati, v pet in dvajsetih dneh povsem oteče; v tem času se prazni na ta način, da se pet lukenj ali jam ne izteče obenem, temveč vsake pet dni ena...« Potem našteva jezerske požiralnike po imenu in vrstnem redu izsušitve ter omenja, kako dolgo se prazni. Naštel jih je 18, omenja pa, da razen »naštetih osemnajstih jam so še druge, ki se otekaajo hkrati z njimi.«

Ribolov na jezeru v starih časih

Zelo zanimiv je Valvasorjev opis ribolova na Cerkniškem jezeru v starih časih. Pravico do ribolova so imele okoliške graščine. Gosposka je naložila kmetom, da so morali varovati jezero pred ribjimi tatovi, ko je bilo polno. Ko je začela voda upadati, je moral cerkovnik obalne vase skrbeti, da je to naznanil ob pravem času z zvonjenjem. Čim so ljudje zaslišali zvonjenje, so pustili delo na polju in so se naglo zbrali s saki ob vodi. Valvasor opisuje lov tako: »Ko zadoni zvonjenje in ga ljudje zaslišijo, popuste delo na polju, se naglo zberó s saki, vržejo obleko in sramežljivost od sebe in hite k jezeru čisto nagi, kakršni so prišli iz materinega telesa... Nihče se ne briga za figuro peresa, kajti nihče ne gleda na ljudi, temveč ribe, ki jih s saki

marljivo zasledujejo... Kraj, kjer segajo s saki v vodo... je sicer ves z zelišči in travo zarasel in nima jam ali lukenj, ima pa zato mnogo lepih rib. Ko jih polove, jih razdele v dva dela, en del vzame knez Eggenberski (od ribolova v Malem Obrhu) »kot deželno sodni gospod, drugi del si razdele kmetje z Gornjega jezera kot plačilo za straženje. Tudi za lov v Velikem Obrhu dajo znamenje z zvonom; love isti kmetje kakor v Malem Obrhu in razdele lov kakor v Malem Obrhu... Ta kraj se nikdar prav ne posuši, temveč na sredji vedno ohrani vodo... V jami Vodonosu vrže mrežo prvi knez Eggenberski s Planinskega gradu, drugi grof Turjaški s Turjaka, tretji zopet knez Eggenberski, četrti grof Turjaški, peti knez Eggenberski, šesti grof Turjaški. Delj ne morejo loviti ne vrečji mreže. Zgodí se večkrat, da le dvakrat vržejo in da morajo potem nehati, če voda preveč ne usahne. Zato nastane pogosto med ribiči obeh graščin prerekanje in prepir, če začno prepozno loviti. Čas in uro love je treba prav natanko upoštevati, da ne gre lov prepočasi... Mreža, ki jo vržejo, se imenuje vlak; to je dolga ribiška mreža... Dolga je dvajset sežnjev. Ladja jo vzame s seboj, vendar tako, da ostane konec na suhem, kjer ga nekdo z rokami drži. Tisti, ki ima ostali del v ladji, se zapelje okrog jame, njegov pomočnik v ladji pa meče polagoma mrežo v vodo, dokler ne napravi kroga in zopet pride na suho. Tedaj jo na obeh koncih zvečajo na suho in potegnajo ribe iz nje. Če je pa mreža zaobjela preveč rib in so jo preobtežile, da se ne dá vleči, tedaj jih polagoma s saki polove... Ko je voda upadla že na dva ali tri sežnje, je lov pri kraju; pričakovati ni več, ker je tedaj globoka jama skoraj vse ribe pogoltnila. Vendar jih druge jame, ki niso tako globoke, ne požoro tako hitro... Ko so tako polovili v zadnji jami, da cer-

kovnik pri cerkvi sv. Janeza Krstnika blizu Cerknice znamenje z zvonom. Tedaj pridejo ljudje iz omenjenega trga Cerknice in vseh okolnih vasi, moški in ženske, stari in mladi vsake vrste, po večini vsi lepo nagi, odteti le z lastno kožo, s saki, koski, vrečami in drugo posodo, da bi pobrali ostankke. Ko teko mimo cerkve, pa mora vsak plačati cerkovniku, ki je z zvonom znamenje dal, beneški soln. Nato gredo nekateri v trstje... Drugi gredo preiskovat s saki jame, kjer je še nekaj vode ostalo. Nekateri rijejo po travi... Spuščajo se celo pod zemljo v različne skalnate luknje in najdejo tam še mnogo rib. Zabavno je gledati, kako se sto in sto ljudi podi in si marljivo prizadeva, mladi in stari, moški in ženske, čeprav se vstopajo v razne čudne položaje... Ta nesramna navada je tako ukoreninjena, da jo je nemogoče iztrgati. Celo kartuzijanci niso mogli nič opraviti zoper preveč ukoreninjeni običaj, čeprav so, ko so dobili ribolov, poskušali odpraviti, da bi ljudje nagi in brez sramu tekali okrog...«

Valvasor je še obširno opisoval razne načine ribolova, dalje, kako se jezero polni in prazni, posebej »vzroke nekaterih čudnih pojavov Cerkniškega jezera« itd. Omenja, da se jezero ne oteče vsako leto. Pogosto se zgodi, da jezero ne presahne po več let po vrsti, večkrat pa tudi oteče v enem letu po dvakrat ali celo trikrat. Ko voda oteče, zraste po dvajsetih dneh trava. Ko travo pokose, zemljo preorjejo in posejejo proso.

Dandanes je seveda moderniziran tudi ribolov in stari običaji so izumrli. Tudi jezero samo ni več povsem takšno, kakršno je gledal Valvasor. Ohranilo je sicer še v glavnem svoje značilnosti. Ze pred leti so začeli razširjati jezerske požiralnike in poslej se voda mnogo hitreje oteka. Namen velikih del, ki bodo končana postopno, je, da bi jezero osušili čim bolj, tako da bi se jezero spremenilo v polje. Letos je jezero začelo zelo zgodaj presihati, kar je treba v veliki meri pripisovati sedanjim suši. Kaže, da bo presahnilo približno mesec dni prej kakor normalno in prihodnji mesec se bo najbrž že začel ribolov.

Nove maksimirane cene v jugovzhodni Evropi

Ukrepi za ureditev cen na Madžarskem, v Bolgariji, Rumuniji, Turčiji, Srbiji in Grčiji

V jugovzhodni Evropi so bili storjeni v aprilu mnogi ukrepi za ureditev cen v trgovini na debelo. Madžarska vlada je na novo uredila pogoje za pridelovanje sladkorne pese in izdelovanje sladkorja v tekočnem letu. Doslej so morali pridelovalci sladkorne pese plačevati posebne davščine od prodane pese ko so jo dovažali v sladkorne tovarne. Ta davščina je bila zdaj odpravljena. Na novo so bile urejene tudi cene sladkorja. Tako v trgovini na debelo, kakor na drobno so bile cene znižane. V steklarstvu so bile določene nove maksimalne cene za dobave in delo. Zvišane so bile cene volne, aluminija, modre galice, umetnih gnojil in celja za mazanje strojev. Cene briketov so se dvignile za 8 do 20%.

V Bolgariji je kmetijski minister izjavil, da odklanja vsako novo zvišanje cen v svojem resoru, pač pa da hoče doseči povečanje proizvodnje. Zato v bolgarskem kmetij-

stvu ni pričakovati nobenih izprememb v pogledu cen. Nove cene so bile določene tudi za spirit iz koruze, bakreno žico, gumijaste odpadke in vseh vrst prejo.

Po odredbi državnega podtajništva so bile v Rumuniji zvišane za 20% cene domačega papirja oziroma kartona, papirnih vreč in časopisnega papirja. Posledica tega je bila zvišanje naročnin vseh listov ter omejitev njihovega obsega. Določene so bile maksimalne cene za bombažno prejo in zvišane cene za hrastove prage.

Iz Turčije pa poročajo, da namerava trgovinsko ministrstvo zamenjati zdaj veljavne najnižje cene z maksimalnimi za celo vrsto izvoznega blaga, zlasti za oljivo olje, ovčje in kozje kože, krompir in laneno seme. S tem hoče Turčija preprečiti podražitev tega blaga na domačem trgu. Turška monopolna uprava je zvišala cene namizne in kuhinjske soli, pa tudi čaja in

kave. Nove cene so bile določene končno tudi za cement.

V Srbiji so bile določene maksimalne cene za pivo in rudniški les. V Grčiji pa za žarnice in trgovini na debelo.

Ostri ukrepi

proti bolgarskim židom

V inozemstvu živeti židje, ki posedujejo v Bolgariji nepremičnine, so bili po bolgarskih oblasteh pozvani, naj se v enem mesecu javijo, ker bo sicer njihovo premoženje zaseženo v korist države. Bolgarski listi so objavili seznam 14 židov, na katere se nanašajo določbe zakona za preprečenje špekulacij z nepremičninami. Pristojne oblasti so tudi odredile, da v Bolgariji živeti židje brez dovoljenja političnih oblasti ne smejo menjati svojega bivališča. Kolikor so odpotovali kam drugam se morajo takoj vrniti. V bolgarskih kopališčih in zdraviliščih židje ne smejo uporabljati stanovanj tudi če so jih že najeli.

Uradno se ugotavlja, da so pravice, ki jih daje zakon za zaščito naroda takozvanim privilegiranim židom, vezane na osebo in ne morejo biti prenešene na potomce. »Utroč je objavilo zahtevo, naj bi država zasegla mnoga židovska podjetja, ki so prešla samo na videz v roke nežidovskih lastnikov, za katerimi se skrivajo, židje kot pravi lastniki.

Slovaška omejuje uvoz filmov

Slovaška filmska družba »Nastup« z delniško glavnico 1.000.000 slovaških kron je imela oni dan v Bratislavi svoj letošnji občni zbor. Bilanca za lansko leto izkazuje 981.279 kron čistega dobička. Od tega je bilo predkazanih 680.000 kron fondu za pospeševanje slovaške filmske industrije, 50.000 kron pa v kulturne svrhe. Na obnem zboru je bilo sklenjeno znižati število uvoženih filmov od 480 na 150 letno, kar odgo-varja reorganizaciji slovaških kinematograf-fov. Lani je Slovaška uvozila 135 zabavnih in kulturnih filmov običajne dolžine in 116 kratkih kulturnih filmov. Med zabavnimi filmi jih je bilo 117 iz Nemčije, Kulturnih je bilo pa iz Nemčije 19, a kratkih 106. Iz Italije je dobila Slovaška 18 zabavnih in 10 kratkih kulturnih filmov. Glede uvoza film-ov iz Španije, Francije, Švedske, Finske in Protektorata so se pa šele pričela pog-njanja.

Zadnji kolhoz razpuščen

V vasi Koidanov v minskem okrožju so nemške okupacijske oblasti razpusile zad-nji kolhoz in s tem je bila razdelitev zemlje med kmete v Belorusiji praktično zaklju-čena. Nemške okupacijske oblasti so likvi-dirale vse kolektivne kmetije v zasedenih vzhodnih pokrajinah, samo v okrajih Sluck in Minsk je bilo razpuščenih 1940 kolhozov z 3500 vasi in 122.000 kmetijami. Te šte-vilke se nanašajo na starosovjetski del Bel-orusije, dočim so bili v bivšem poljskem ozemlju kolhozi razpuščeni takoj po prihodu nemških čet. Razdelitev zadnjega kolhoza v Koidanovu, kjer so na velikonočno nede-ljo svečano praznovali ta dogodek, je nago-voril beloruske kmete generalni komisar Gaultier Kube.

.....

Inseriraj v „Slov. Narodu“

D. Du Maurier;

Prva žena

Roman

Prihajala sem v vrtnarjevo hišico, s polnim jersbaškom grozdja in breskev za bolno starko. Ta je iztezala roke proti meni: »Bog vas blagoslovi, gospa, ki ste tako dobri...«, jaz pa sem ponavljala običaj-ne besede: »Ako kaj potrebujete, sporočite mi v vilo...« Gospa de Winter. Jaz bom gospa de Winter. Videla sem bleščečo mizo z brezmadežno belim prtom in visoke sveče v svečnikih. Maksim je sedel na gornjem koncu. Obed za štiri in dvajset gostov. Jaz sem imela cvetko v laseh. In vsi so se obračali proti meni in dvigali kelihe. »Izpijem to čašo na zdravje soproge...« In potem mi je Maksim govo-ril: »Nikoli te še nisem videl tako ljubke.« Velike, hladne dvorane, polne cvetic. Moja spalnica, kjer gori pozimi ogenj; nekdo trka na vrata, v sobo stopi gospa, smehlja se, Maksimova sestra je. »Kar čudno je, kako ste ga osrečili,« mi de, »vsi smo tako zadovoljni, pravi čudež ste storili.« Gospa de Winter. Jaz bom gospa de Winter.

»Ostanek te mandarinske kisline, bolje bo, da ga pojema,« je rekel. Ozrla sem se vanj in počasi do-jela besede, nato sem pogledala sad na svojem krož-niku. Zadnji kosčki so bili trdi in zelenkasti. Prav je imel. Mandarina je bila dokaj kisla. Pustila mi

22

je bila v ustih rezek, grenkljast okus, šele zdaj sem ga čutila.

»Ali naj jaz povem veliko novico gospe Van Hopperjevi, ali ji jo poveste sami?« je vprašal, zložil prtič in odrinil krožnik. Čemu ta ravnodušni glas, kakor bi šlo za brezpomembno stvar, za navadno izpremembo načrtov? Meni je bilo, kakor bi se bila razpočila bomba na tisoč koscev.

»Povejte ji vi,« sem zaprosila. »Kdo ve, kako se bo utegnila.«

Vstala sem izza mize, jaz vznemirjena, rdeča v obraz in vsa drhteča. Pričakovala sem skoraj, da me prime za komolec in z nasmeškom poreče natakarku: »Čestitajte nama, gospodična in jaz se poročiva.« In vsi ostali natakarkji bi slišali, med prikloni in smehljanji bi stopala po prehodu, za nama bi šlo kakor val vselega razburjenja. Toda on ni rekel ničesar. Brez besede je zapustil dvorano in jaz sem šla z njim k dvigalu. Krenila sva mimo tajnikove pisar-ne; nihče naju ni pogledal. Uradnik, ki je imel pred seboj kup papirjev, je govoril s tovarišem in nama kazal hrbet. Ta ne ve, sem pomislila, da bom gospa de Winter. Živela bom v Manderleyu. Manderley bo moj. V prvem nadstropju sva se ustavila in zavila po hodniku. Spotoma me je držal za roko ter nihal z njo naprej in nazaj. »Ali se vam zdi dva in štiri-deset let mnogo?« je vprašal.

Moj odgovor je bil kar prenagel in prehlasten. »Oh ne, mladi fantje mi ne ugajajo.«

Bila sva pred vrati stanovanja. »Mislim, da bo

najbolje, če sam opravi,« je dejal. »A povejte mi nekaj: bi vam bilo nevrščeno, če bi se hitro poročila? Saj vam menda ni do bala in do podobnih neumnosti? Vso stvar lahko prekrasno urediva v nekaj dneh. Na konzultatu, pred uradnikom... In potem jo ubereva z avtomobilom v Benetke ali kamor vas bo veselilo.«

»Ne v cerkvi?« sem vprašala. »Brez bele obleke, družic, zvonov in pevcev? Kaj poreko vaši prijatelji in vaša rodina?«

»Ne pozabite, da sem vso to ceremonijo že enkrat preživel,« je odgovoril.

Obstala sva bila pred vrati stanovanja. Videla sem, da je častnik še gledal iz skrinjice za pisma. Z gospo Van Hopperjevo sva imeli pri zajtrku pre-več drugih skrbi, da bi bili utegnili misliti na čitanje.

»Torej? Kaj storiva?« me je opomnil.

»Seveda, v prvem trenutku sem mislila, da se po-ročiva na Angleškem. A jasno je, da ne čakam ne na cerkev ne na goste ne na kaj drugega...« sem odgovorila. Nasmehnila sem se mu ter napravila vesel obraz. »Saj bo tudi tako lepo.«

Obrnil se je k vratom in jih odprl. Stopila sva v malo predsobje.

»Ste vi?« je zaklicala gospa Van Hopper iz sala-na. »Kaj hudimana delate? Trkrat sem že telefoni-rala v pisarno, pa praviš, da vas še niso videli.«

Zgrabila me je nenadna želja, da bi jokala in se smejala, vse vprek, in hkratu me je stisnilo v že-

lodcu kakor nekakšna slabost. Za hip me je popadel strah, in zaželela sem, da se ne bi bilo nič zgodilo: da bi bila kje daleč, za prehodom, brez vseh skrbi...

»Bojim se, da sem vsega jaz kriv,« je rekel in stopil v salon. In v tem, ko je zapiral vrata za seboj, sem začula presenečeni vzklík gospe Van Hopper-jeve.

Šla sem v svojo sobo in sedla k odprtemu oknu. Zdelo se mi je, da sem v zdravniški čakalnici in moram listati po revijah, gledati fotografije, ki mi ni nič do njih, in čitati članke, ki me ne zanimajo, dokler ne pride strežnica in ne poreče: »Vse je šlo po sreči, operacija je uspešna. Ni se za kaj vznemir-jati. Da sem na vašem mestu, bi šla domov in bi se korenito naspala.«

Zidovi hotela so bili debeli; noben hrup in noben glas ni prihajal do mene. Kaj ji je govoril? Kako je postavljala besede? Morda je rekel: »Zaljublil sem se vanjo že prvi dan, ko sem jo zagledal. In potem sva se vsak dan videla...« Ona pa: »Oh, gospod de Winter, nikoli še nisem slišala tako romantične zgodbe.«

Romantične: evo besede, ki mi je bila na misli, ko sem stala v dvigalu. Kakopak. Romantične. Tako pravijo ljudje. Vse je bilo tako nepričakovano in romantično. Sklenila sta, da se kar nanaglo poro-čita. Kakšna prigoda! Smehlja se sem pritiskala kolena na okensko polico in mislila, kako lepo je vse to in kako srečna bom. Poročila se bom s člove-kom, ki ga ljubim. Postala bom gospa de Winter.